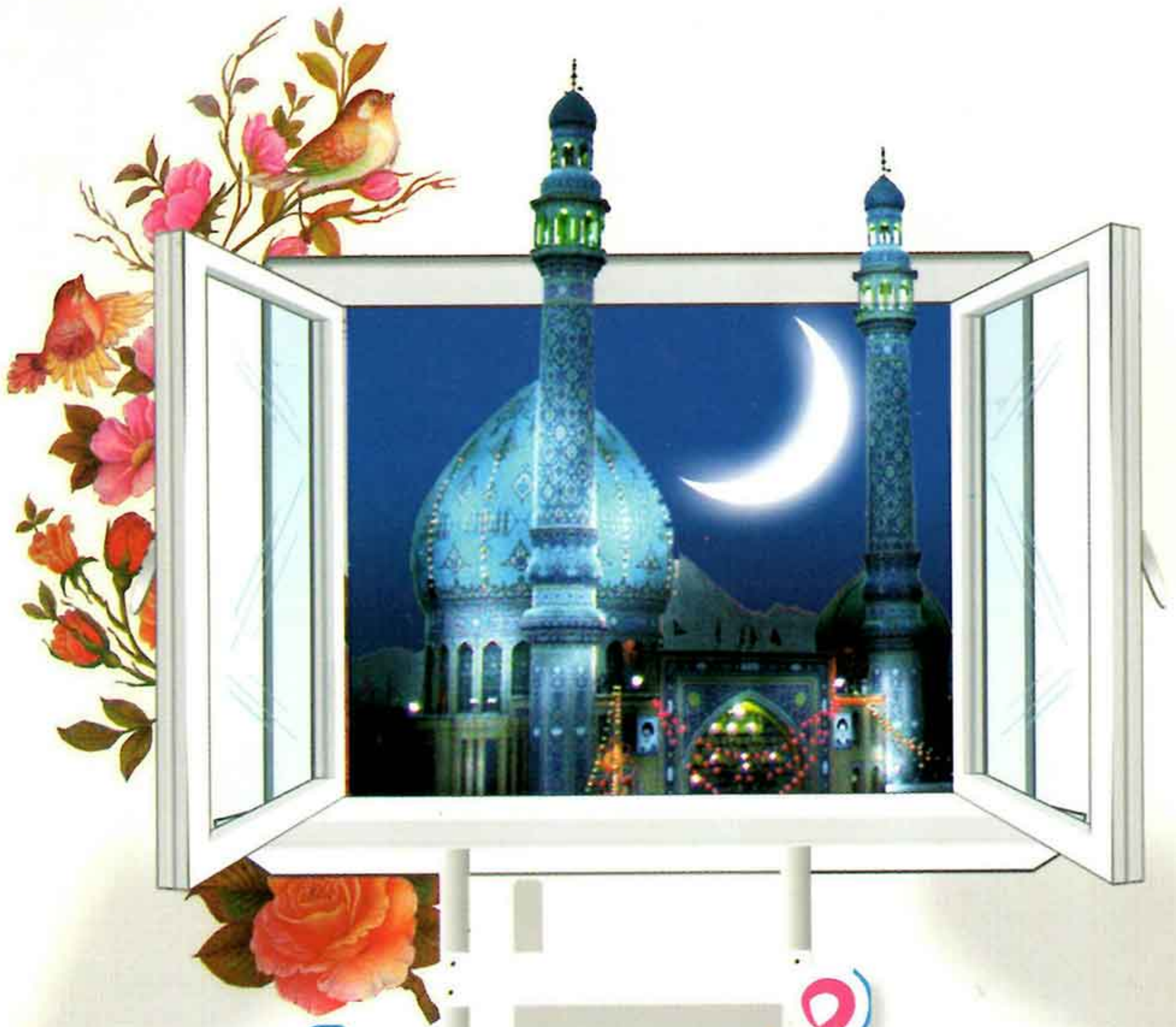

محرمِ ربیع الثانی

برای نوجوانان

فرهنگ نامہ امام زمان عجل اللہ تعالیٰ فرجه السرف
: باز آفرینی: جید ملا محمدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تقدیم بہ:

دوستان شہیدم کہ جرعه نوش

مہربانے حضرت مہدے رحمۃ اللہ علیہ بودند

و سربازان واقعے ایشان

سلسله محاسن

۰ ۰ ۰

فرهنگ نام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف

برای نوجوانان

بازآفرینی: حمید مامقادی

بلبله بلبله عربایی (فرهنگ نامه امام زمان (عج) و بشارة انتشارات)

مؤلف: مجید ملا محمدي

طراح جلد و صفحه آرا: مسعود سلیمانی

نوبت چاپ: سیزدهم / زمستان ۱۴۰۱ (چاپ اول ۱۳۸۶)

تیراژ: هزار نسخه (تاکنون ۴۳۰۰۰ نسخه)

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۴۲۸-۳۵-۴

قیمت: ۳۰,۰۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است.

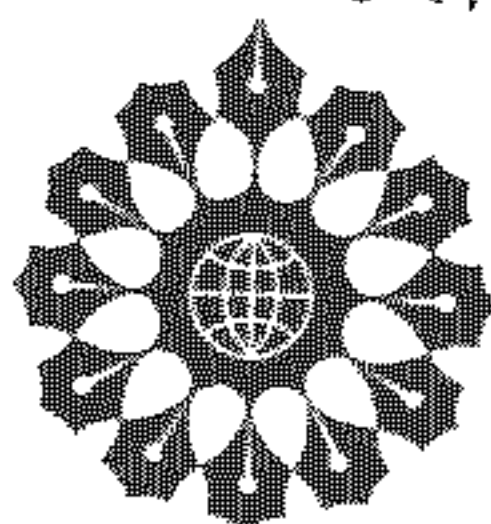
نشانی مرکز پخش:

قم: خیابان شهدا / کوچه آمار (۲۲) / بن بست شهید علیان / پ: ۲۶ /
تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۱۱۳۰ / ۰۲۵-۳۷۷۴۴۲۷۳ / نمابر: ۰۲۵-

تهران: خیابان طالقانی / میدان فلسطین / شماره ۳۸۷ /
تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۰۰۰۵۹

www.mahdaviat.ir
info@mahdaviat.ir
entesharatbonyad@chmail.ir

دفاتر بنیاد حضرت مهدی موعود (عج) در استان ها پاسخگوی درخواست های
متقاضیان کتاب و محصولات فرهنگی بنیاد و مرکز تخصصی مهدویت می باشد.

بنیاد حضرت مهدی موعود
انتشارات

فهرست مطالب

مقدمه	۹
آ	
آثار انتظار	۱۳
آخر الزمان	۱۳
آسیبها	۱۴
ا	
ابوالادیان	۱۵
ابا صالح	۱۶
اثنی عشری	۱۷
احمد بن اسحاق	۱۷
اخیار	۱۸
اصحاب کهف	۱۸
امامت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف	۱۹
امام حسن عسکری عجل الله تعالی فرجه الشریف	۱۹
امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف	۲۰
امداد غیبی	۲۱
انتظار	۲۲
انطاکیه	۲۳
اوتاد	۲۴
ب	
بابیت و بهائیت	۲۴
بیت المقدس	۲۵
بیعت	۲۶
بیعت نامه	۲۶
بقیة الله	۲۷
پ	
پرچم امام	۲۸
پرچم های سیاه	۲۸
پیراهن مهدی	۲۸
ت	
توقیع	۲۹
ج	
جبرئیل	۲۹
جزیره خضرا	۳۰
جعفر کذاب	۳۱
جمعه	۳۱
ح	
حجت	۳۳

حسین بن روح ۳۳	زن و فرزند امام ۴۱
حکومت جهانی ۳۴	زیارت آل یاسین ۴۲
حکیمه خاتون ۳۵	زیارت ناحیه مقدسه ۴۲

خ

خاتم الاوصیاء ۳۶	سامرا ۴۳
خراسانی ۳۶	سرداب مقدس ۴۴
خورشید پشت ابر ۳۶	سفیانی ۴۴

د

دجال ۳۷	سید حسنی ۴۵
دعای افتتاح ۳۷	سیصد و سیزده ۴۶

ش

دعای عهد ۳۷	شرید ۴۶
دعای فرج ۳۸	شعبان ۴۷
دعای ندبه ۳۸	شمایل مهدی ۴۷

ذ

ذوالفقار ۳۹	شیعه ۴۸
-------------------	---------------

ص

رجعت ۳۹	صاحب الامر ۴۸
رساله علمیه ۴۰	صاحب الدار ۴۹
رکن و مقام ۴۰	صاحب الزمان ۴۹
	صاحب السیف ۴۹

ز

زمینه سازان ظهور ۴۱	طالقان ۵۰
---------------------------	-----------------

۵۱..... طلوع خورشید از مغرب	۶۲..... قتل نفس زکیّه
۵۱..... طول عمر	۶۲..... قم
۵۲..... طئ الارض	ک
۵۳..... ظبّه	۶۳..... کوفه
ظ	۶۴..... کوه رضوی
۵۳..... ظهور	م
ع	۶۴..... محمد
۵۴..... عاشورا	۶۴..... محمد بن عثمان عمری ...
۵۵..... عثمان بن سعید	۶۵..... محمد بن نصیر
۵۶..... عدل	۶۵..... مدت حکومت امام زمان (عج)
۵۶..... علی بن محمد سمري	۶۵..... مدعیان دروغین
غ	۶۶..... مرجع تقلید
۵۷..... غلام	۶۶..... مرگ جاهلی
۵۸..... غیبت	۶۷..... مرگ سرخ
۵۸..... غیبت صغری	۶۷..... مرگ سفید
۵۹..... غیبت کبری	۶۷..... مسجد جمکران
ف	۶۸..... مسجد سهله
۵۹..... فراگیر شدن ظلم و ستم ...	۶۹..... مسجد کوفه
۶۰..... فرج	۷۰..... مضطر
ق	۷۰..... معمرین
۶۱..... قائم	۷۰..... ملاقات

ی	منتظر ۷۱
یا الثارات الحسین (علیه السلام) ۸۰	منتظر ۷۱
یمانی ۸۰	منتقم ۷۱

م	موارث انبیا ۷۱
مهدی ۷۲	مهدیه ۷۲

ن

ناحیه ۷۳
نجباء ۷۳
ندای آسمانی ۷۳
نرجس ۷۴
نماز امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ۷۵
نواب اربعه ۷۶
نیابت خاص ۷۷
نیابت عام ۷۷
نیمه شعبان ۷۸

و

وکیلان امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) ۷۸
وظایف منتظران ۷۸
وقت ظهور ۷۹
ولایت فقیه ۷۹

مقدمه

با این تکرار پشتِ تکرار، باز چگونه بنویسم و دوباره چه زبانِ با طراوتی تازه کنم؟ راستی کجاست ردّ پای بهارآورش که داغ از بوسه‌های فرشته‌هاست؟

کجاست عطر پیکر پاک و رعنائی که محرم تر از هر پیراهن است با من و آشناتر از هر سپیده‌ای است با بلور صبح؟

مردانِ خدا، تاب و قرار ندارند و در صبحگاهِ «انتظار» با فانوس دعای عهدشان، سال‌هاست که در انتظار آفتاب دوازدهم هستند. آمدنش به معنی زندگی دوباره زمین است. تولدی از نو برای باران و بهار.

پایان دردها و رنج‌های مظلومان؛ رویش مجدد سلام و صمیمیت، و تکه‌تکه شدن تندیس خدعه و دروغ و زور.

وقتی بیاید، منتظران، طعم شیرین ایمان را بیش تر از پیش خواهند چشید؛ دست‌ها به آسمان پیوند خواهند خورد و بر سجاده‌ها، شب‌نم دعا و نماز، زیباتر از همیشه، خواهد نشست. او که بیاید، اکسیژن زندگی، سرشار آرامش و آزادی خواهد بود.

«پله پله مهربانی» حاصل تلاشی کوچک، اما عاشقانه، برای آن مهربان بزرگ است. این کتاب حاصل چند ماه تلاش برای بازآفرینی «فرهنگ‌نامه مهدویت» نوشته آقای خدامراد سلیمیان است. این فرهنگ‌نامه پیش از این با واژگانی متعدد و به شکلی علمی تحقیقی، برای بزرگسالان تألیف شده بود. اما مرکز تخصصی مهدویت تصمیم گرفت تا بازآفرینی آن به شکلی روان و صمیمی برای نوجوانان صورت پذیرد. پس این کار به عهده من گذاشته شد. چند ماهی به طول انجامید و چند مدخل اضافه شد تا کار به شکلی جذاب و با نثری موجزو شاعرانه، برای مخاطبان نوجوان نوشته شود. به بعضی مدخل‌ها شعر اضافه

شد، به بعضی حکایت‌های کوتاه، یا نثرهای ادبی موجز؛ و حاصل کار کتابی شد که اسمش هست: «پله پله مهربانی، فرهنگ‌نامه‌ی امام زمان (عج)».

خدا کند که امام عزیز و مهربانمان، ما را بپذیرد و یار صمیمی و هم‌رکابش باشیم. این کار را نوشتیم. فقط به خاطر خدا و گل روی گل زیبای نرگس.

مجید ملامحمدی

در دل هر باغچه ست
مثل گلی رنگ رنگ
آینه چشم اوست
صاف و زلال و قشنگ

خنده مهتاب از
خنده زیبای او
روشنی آفتاب
از گل سیمای او

غنچه نگاهش پر از
عطر خوش و ناز اوست
توی نوک چلچله
نم نم آواز اوست

هست قنوتش پر از
شاپرک و یاکریم
از نفسش می چکد
بوی لطیف نسیم

ابر صدا می زند

محبوبانی

گریه کنان: «او کجاست؟»

سایه به سایه دلم

در پی آن آشناست

چشم جهان تشنه از

دیدن رخسار او

کی دل ما می شود

تازه به دیدار او

مجید ملامحمدی

آثار انتظار

برای انتظار جز با خود سازی درونی و پاکی دل، انسان ها نمی توانند خود را در شمار منتظران واقعی بدانند. درباره آثار انتظار حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف خودسازی فردی و اجتماعی تسلیم نشدن در برابر ستمگران و زورگویان، مبارزه با فساد و بی عدالتی، معنویت و انجام اعمال دینی و... را نیز می توان بر شمرد.

آخر الزمان

بخش پایانی زندگی در دنیا. آخرین فصل زندگی انسان در زمین. روزگاری که مردمان سرگشته اند...

حضرت محمد صلی الله علیه و آله روزی به امام علی علیه السلام فرمود: «آیا به تو بشارتی ندهم، آیا تو را خبر ندهم؟».

حضرت علی علیه السلام عرض کرد: «بله یا رسول الله!».

حضرت محمد صلی الله علیه و آله ادامه داد: «هم اینک جبریل در نزد من بود و به من از قائمی خبر داد که در آخر الزمان ظهور می کند و زمین را پر از عدل و داد می سازد. - همان گونه که از ظلم و جور لبریز شده - او از نسل تو و از فرزندان حسین علیه السلام است».

در بیشتر ادیان آسمانی و بزرگ هم به «آخر الزمان» اشاره شده است. در کتاب مقدس انجیل می خوانیم: «... و این را بدان که اوقات سخت در زمان آخر خواهد رسید».

در توصیف مردم آخر الزمان چنین می خوانیم: «امام صادق علیه السلام فرمود: مردی را می بینی هنگامی که یک روز بر او گذشته و گناه بزرگی انجام نداده (مثل فحشاء، کم فروشی، کلاهبرداری و یا خوردن

مشروب) او بسیار غمگین و اندوهگین است». یا حضرت علی علیه السلام در توصیف زنان آخرالزمان گفته است: «در آخرالزمان و نزدیک شدن قیامت که - بدترین زمانهاست - زنانی ظاهر میشوند که برهنه هستند، زینت‌های خود را آشکار می‌سازند، به فتنه‌ها داخل می‌شوند و به سوی شهوت‌ها می‌روند، حرام‌های خدا را حلال می‌شمارند و در جهنم جاودانه خواهند بود...». البته در همین دوران، انسان‌های خوب، تلاشگر و اهل مبارزه با ظلم و بدی‌ها کم نیستند که اینان زمینه‌ساز ظهورند. قرآن مجید در چند آیه خود به دوران آخرالزمان اشاره کرده است.^۱ اصطلاح آخرالزمان در فرقه‌های اسلامی هم آمده است. آن‌ها تقریباً به این روز بزرگ اعتقاد دارند اما شیعیان در عقیده خود معتقدند: «وقتی امام زمان علیه السلام ظهور می‌کند، حکومت آسمانی او آخرین حکومت در زندگی انسان‌هاست. او موعود همه امت‌ها و فرقه‌هاست...» او تمام بدی‌ها را از بین می‌برد. آن‌گاه زندگی طولانی شیرین و خوب فرا می‌رسد.

آسیبها

هر پدیده مهم در جهان، به خاطر اهمیتش، با خطرهای و آسیب‌هایی رو در روست. «مهدویت» نیز به خاطر اهمیت بالایش در دین اسلام، با آسیب‌های جدی می‌تواند همراه شود. بعضی از آسیب‌ها پیش از ظهور و در دوران غیبت، رخ می‌دهد. و بعضی از آنها در مقابل قیام امام مهدی علیه السلام.

۱. واقعه (۵۹): ۱۴، ۴۰، ۴۹؛ حجرات (۱۵): ۴۲؛ اعراف (۷): ۱۴۸.

به بعضی از این آسیبها به شکل های زیر می توان اشاره کرد:

۱. برداشت های نادرست از انتظار و تعریف آن (به خصوص در زمانه ما)؛ یعنی برخی انتظار را به جای پویایی و تلاش به معنای رکود و عدم کوشش تفسیر می کنند.

۲. زیاده روی یا کندروی در نشان دادن مهر یا قهر از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف (امام مهربان را خشن معرفی کردن یا در مقابل، جهاد و مبارزه با سران ظلم و استکبار را هم نفی کردن).

۳. عنوان کردن حرف ها و بحث هایی که در جامعه کنونی ما ضروری نیست (مثل این که خانه امام کجاست، فرزندان و همسرش چه کسانی هستند؟ و... به جای طرح موضوعات مهمی چون وظایف ما در قبال امام، علل غیبت، ...).

۴. معین کردن وقت ظهور؛

۵. ملاقات گرایی، به این معنا که هر کس ادعای دیدار با حضرت کند و یا ملاقات با آن حضرت را وظیفه معرفی نموده و یا آن را عادی جلوه دهد.

۶. عدم پیروی از ولایت فقیه و نایبان امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف.

این چند مورد از جمله ده ها موردی است که ممکن است با مطرح شدن یا به وجود آمدنشان به پدیده «مهدویت» آسیب جدی برساند. (بر گرفته از کتاب اندیشه مهدویت و آسیب ها، محمد صابر جعفری)

ابوالادیان

... ابوالادیان تازه از مسافرت برگشته بود. وقتی به در خانه امام عسکری رسید صدای گریه شنید. خبردار شد که حضرت از دنیا رفته

است. از غصه، توان از دست داد. او نامه‌های زیادی را از شهر مدائن برای امام آورده بود. باید آن نامه‌ها را به جانشین امام می‌رساند. اما جانشین امام که بود؟

امام عسکری علیه السلام قبل از این که او به مسافرت برود گفته بود: «وقتی به سامرا بازگشتی، از خانه من صدای گریه می‌شنوی!».

- اگر چنین شد نامه‌ها را به چه کسی بدهم؟

- به کسی که پاسخ نامه‌های مرا از تو بخواهد. آن کس بر جنازه من نماز می‌خواند و از چیزهای همیان تو خبر می‌دهد.

ابوالادیان به این سه نشانه اندیشید. جمعی از مردم با جعفر کذاب بیعت می‌کردند. ابوالادیان تعجب کرد. جعفر انسان بدنامی بود. جنازه امام برای نماز آماده شد. جعفر خواست نماز بخواند، اما کودکی زیبا روی مثل ماه شب چهاردهم، از یکی از اتاق‌ها بیرون آمد و جعفر را کنار زد و گفت: «ای عمو برو عقب، من برای خواندن نماز بر جنازه پدرم سزاوارترم».

او مهدی، تنها فرزند امام عسکری علیه السلام بود. ابوالادیان اول تعجب کرد اما بعد، وقتی آن سه نشانه را در آن کودک دید، جانشین امام را شناخت. خواست دست او را ببوسد اما ...

ابوالادیان خدمتکار امام عسکری علیه السلام بود. او نامه‌های آن حضرت را نیز، به شهرهای مختلف می‌برد.

ابا صالح

یکی از کنیه‌های امام زمان علیه السلام است که در بین شیعیانش معروف است و مورد علاقه آن‌هاست. بعضی از اعراب شیعه در دعاها

و درخواست‌های یاری‌شان، امام زمان را ابوالصالح صدا می‌زنند. ولی به معنای این نیست که خودش فرزندی به نام صالح دارد، شاید به دلیل اینکه ایشان رهبری انسان‌های شایسته را عهده دارند، به ایشان چنین لقبی داده شده است.

اثنی عشری

دوازده امامی

دانشمندان دلیل‌های بسیاری را از قرآن و احادیث پیامبران علیهم‌السلام نقل می‌کنند که امامت بعد از حضرت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم به امام علی علیه‌السلام و فرزندان شایسته‌اش می‌رسد. پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم از طرف خداوند، نام همه این امامان را که دوازده نفرند به مردم معرفی کرده است. به شیعیانی که اعتقاد به دوازده امام دارند، اثنی عشری یا دوازده امامی می‌گویند. اکثریت شیعیان جهان از این گروه هستند.

احمد بن اسحاق

احمد می‌گوید: «روزی میهمان امام عسکری علیه‌السلام شدم. خواستم درباره‌ی جانشین پس از ایشان سؤال بپرسم، که امام آغاز سخن کرد و فرمود: ای احمد بن اسحاق، خدای تعالی از زمان آدم، زمین را خالی از حجت نگذاشته است و تا روز قیامت نیز خالی از حجت نخواهد گذاشت. به واسطه‌ی او بلا را از اهل زمین دفع می‌کند و به خاطرش باران می‌فرستد و برکت‌های زمین را آشکار می‌سازد. من با اشتیاق پرسیدم: امام و جانشین پس از شما کیست؟ شتابان برخاست و داخل اتاق دیگر رفت. سپس بازگشت در حالی

که کودکی سه ساله بر شانه‌اش داشت. صورت آن کودک همچون ماه شب چهارده می‌درخشید. امام عسکری علیه السلام فرمود: اگر تو در نزد خدای تعالی و حجت‌های او گرامی نبودی، این فرزندم را به تو نشان نمی‌دادم. او هم نام و هم کنیه رسول خداست. کسی که زمین را پراز عدل و داد می‌سازد همچنان که پراز ظلم و جور شده باشد...».

آن روز احمد بن اسحاق قمی از نشانه‌های فرزند امام پرسید. پس خود حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه به سخن آمد و به او پاسخ داد و او شگفت زده و شادمان و بی‌قرار شد... احمد بن اسحاق قمی بزرگ شیعیان قم بود و در این شهر اقامت داشت. او از اصحاب امام جواد علیه السلام، امام هادی علیه السلام و امام عسکری علیه السلام به حساب می‌آمد.

اخیار

در لغت یعنی: نیکان، مردمان نیک رفتار
در اصطلاح به جمعی از یاران خاص امام زمان عجل الله تعالی فرجه می‌گویند. آنان گروهی از ۳۱۳ یار معروف امامند، که در عراق به ایشان می‌پیوندند و در بین رکن و - مقام - در کنار خانه کعبه - با او بیعت می‌کنند.
امام باقر علیه السلام فرمود: «سیصد و چند نفر به تعداد اهل بدر بین رکن و مقام با قائم ما بیعت می‌کنند. نُجباء از اهل مصر، ابدال از اهل شام و اخیار از اهل عراق در بین آنانند...».

اصحاب کُهِف

گروهی از مردان مؤمن خدا که حکایتشان در ابتدای سوره کُهِف آمده است. آنان به خاطر ستم پادشاه زمانه‌شان «دقیانوس» همراه سگ

خود، به غاری پناه بردند. سپس به خواست خدا ۳۰۹ سال به خواب رفتند. وقتی از خواب برخاستند گمان بردند که یک روز یا کمی بیشتر در خواب بوده‌اند. آن‌ها گرسنه بودند، پس یک نفرشان به شهر رفت تا غذا تهیه کند. مردم شهر با دیدن سرو روی او و سکه قدیمی‌اش به او شک کردند. حاکم از حرف‌های او در تعجب شد. سرانجام مأموران و مردم با خوشحالی به دیدن دوستان او در غار رفتند. اما اصحاب کهف به غار بازگشتند و در غار پوشیده شد و دیگر هیچ کس آنان را ندید....

در روایت‌های ما نقل است که اصحاب کهف از یاران امام زمان هستند. آنان در هنگام ظهور آن حضرت زنده می‌شوند و به او می‌پیوندند.

امامت حضرت مهدی (عج)

مقام «امامت» امانت خداوند به انسان‌های برگزیده‌ای است که بعد از پیامبر (ص) برای رهبری مردم انتخاب شدند. این مقام به انسان‌هایی خاص داده شد، چرا که آنان این شایستگی را به صورت کامل برای ادامه دادن راه پیامبران داشتند.

مقام امامت اختصاص به سن و سالی خاص ندارد. بعضی - از پیشوایان ما در کودکی به این مقام رسیده‌اند و امام شده‌اند. اولین کسی که در کودکی، به امامت رسید امام جواد (ع) بود. آغاز امامت امام زمان (عج) نیز در سن پنج سالگی است.

امام حسن عسکری (عج)

رنگ صورتش گندمگون، چشمانش درشت و سیاه، رخساره‌اش زیبا،

قامتش معتدل و اندامش مناسب بود. دوست و دشمن به برتری او در علم و بردباری، تقوا و همه خوبی‌ها اعتراف داشتند.

امام عسکری علیه السلام در سال ۲۳۲ قمری در مدینه به دنیا آمد. پدرش امام هادی علیه السلام و مادرش بانویی پارسا و شایسته به نام «خدیثه» بود که برخی از مردم از ایشان به نام «سوسن» یاد می‌کردند. در بیست و دو سالگی پدر گرامی‌اش امام هادی علیه السلام به شهادت رسید و او به عنوان یازدهمین پیشوا، عهده‌دار امامت شیعیان شد. مدت امامتش شش سال و عمر پربركتش ۲۸ سال بود.

وقتی فرزند عزیزش «مهدی» پنج ساله بود، او با نیرنگ خلیفه عباسی در سال ۲۶۰ قمری به شهادت رسید و در خانه خود - در سامرا - به خاک سپرده شد. مرقد پاکش در کنار مرقد امام هادی علیه السلام قرار دارد.

امام عسکری علیه السلام چون به دستور خلیفه در محله عسکر سامرا با اجبار سکونت کرد، به عسکری معروف شد.

امام زمان علیه السلام

دوازدهمین پیشوای شیعیان در شب نیمه شعبان سال ۲۵۵ قمری به دنیا آمد. او تنها فرزند امام عسکری بود و مادرش «نرگس خاتون» از نوادگان قیصر روم به حساب می‌آمد. نام امام زمان علیه السلام (م.ح.م.د) است. اکثر علمای شیعه نام ایشان را به این صورت نقل می‌کنند. شاید به خاطر دوران بعد از غیبت صغرای امام، که دشمنان در تعقیب ایشان بودند و یارانش نمی‌خواستند آن‌ها به وجودش پی ببرند.

برای حضرت مهدی علیه السلام لقب‌هایی چون مهدی، حجت، صاحب

زمان، خَلَف صالح، امام زمان، قائم، منتظر، بقیة الله، ولی عصر و ... گفته شده است.

در روایات دینی ذکر شده که - در شکل و اخلاق به جدش پیامبر اکرم شبیه است. آخرین بار وقتی که آن حضرت در جمع مردم دیده شد. در هنگام خواندن نماز بر جنازه پدر بزرگوارش بود. پس از آن، غیبت صغری آغاز شد. شیعیان برای آن حضرت دو غیبت را برمی‌شمرند: صغری و کبری

در غیبت کوتاه مدت، امام زمان ۶۹ سال، یعنی از زمان شهادت پدر تا سال ۳۲۹ قمری، از نگاه مردم پنهان بود. در این مدت چهار تن از یارانش به عنوان نایب (نواب اربعه) با ایشان ارتباط داشتند و نامه‌ها و سخنانش را به مردم می‌رساندند. و پس از این مدت دوران غیبت بلند مدت آغاز گشت و تا ظهور آن حضرت ادامه دارد.

امداد غیبی

کمک‌های پنهانی خداوند

با خواندن بعضی از آیات قرآن مجید متوجه می‌شویم که خداوند برای مقابله با باطل، گاه از نیروهای پنهان و امدادهای غیبی استفاده می‌کند. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «قائم اهل بیت من، به نصرت الهی تأیید می‌شود».

نصرت الهی نمونه‌ای از امداد غیبی خدا در حمایت از حکومت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. افکندن ترس در دل دشمن، حضور فرشتگان، نیروهای طبیعت مثل طوفان و باد و ... هم از عوامل امدادهای غیبی خداوند، در کمک به قیام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف هستند.

انتظار

چشم دل به طلوع آفتاب دوازدهم داشتن؛ تا آسمان پیراهن عشق
به تن کند؛ دامن زمین پراز گل نرگس شود و در قل قل چشمه‌ها، نام
«مهدی» جوانه بزند. انتظار یعنی: حرکت، کوشش و تلاش و... پرواز
به سمت روشنی و نور.

انتظار در فرهنگ شیعیان واژه‌ای مقدس و آسمانی ست. پیامبر اکرم
-مهربان‌ترین بنده‌ها- فرمود: «برترین عبادت‌ها انتظار فرج است».

به آسمان نگاه کن!

چقدر آب رفته است

و ماه، ماهِ منتظر

در آن به خواب رفته است

درخت‌ها از انتظار

چه رنگ‌رنگ گشته‌اند

پرنده‌ها به شاخه‌ها

تمام، سنگ گشته‌اند

صدای آه از زمین

به گوش ماه می‌رسد

نوشته روی جاده‌ها:

«کسی ز راه می‌رسد»

کسی که نسلِ روشنش

به آفتاب می‌رسد
به سبزه‌ها، درخت‌ها
به خاک و آب می‌رسد.

بیا که جاده‌ها تو را
بلند آه می‌کشند
و اسب‌ها به بوی تو
عنان به راه می‌کشند

بیا که آسمان پراز
پرنده‌های آهنی‌ست
بیا که عصر گریه‌ها
و خنده‌های آهنی‌ست

محمد کاظم مزینانی

انطاکیه

شهری‌ست مسیحی‌نشین که اکنون در کشور ترکیه قرار دارد.
اما در قدیم به امپراتوری روم تعلق داشت.
اهمیت این شهر برای مسیحیان مثل مدینه برای مسلمانان است.
چون آنان بعد از بیت المقدس، انطاکیه را دومین شهر بزرگ مذهبی
خود می‌دانند.
چرا که حضرت عیسی علیه السلام دعوت خود را از بیت المقدس آغاز کرد.
سپس گروهی از یارانش به انطاکیه هجرت کردند و دین مسیح در آن

جا گسترش یافت.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف پس از ظهور به این شهر می‌رود، سپس از غاری تورات و انجیل واقعی را بیرون می‌آورد، در مقابل یهودیان و مسیحیان از آن دلیل می‌آورد (و خود را حجت خدا می‌نامد) تا سرانجام بسیاری از آنان مسلمان می‌شوند.

اوتاد

جمع وتد است. وتد یعنی: میخ

سی تن از یاران مخصوص امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف: آنان همواره و بی‌دریغ به امام خدمت می‌کنند. وقتی یکی از دنیا برود، انسان شایسته دیگری جانشین او می‌شود.

امام صادق علیه السلام فرموده است: «در زمان غیبت، برای مهدی علیه السلام سی نفر همراه وجود دارد که با حضور آن‌ها هیچ گونه وحشتی بر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، به وجود نخواهد آمد.»

این گروه گویی همچون کوه‌هایی استوار و پابرجا، همواره در خدمت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف حضور دارند.

باییت و بهائیت

سید علی محمد شیرازی در سال ۱۲۳۵ قمری در شیراز به دنیا آمد. در کودکی خواندن و نوشتن آموخت. مدتی به کربلا رفت و درس عرفان و تفسیر و ... خواند. استاد او سید کاظم رشتی بود که پیشوای فرقه شیخیه به حساب می‌آمد. بعد از مرگ رشتی، او بیست و چهار سال داشت؛ که ادعا کرد باب و واسطه رسیدن به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

او قرآن را به خواسته و خیال خود تفسیر می کرد و به دروغ می گفت از طرف امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف مأمور است تا مردم را موعظه و راهنمایی کند. به چند شهر مثل مکه و بوشهر سفر کرد و مردم را به اعتقادات خود فراخواند. گروهی به او علاقه مند شدند. سرانجام ادعای خود را تغییر داد و خود را «مهدی موعود» نامید. سپس گفت نبوت و رسالت از اوست. آن گاه بر علیه اسلام حرف زد و مدعی شد که خداوند دین جدیدی به اسم «بیان» بر او فرستاده است. سید علی محمد در این کتاب، خود را بالاتر از همه پیامبران خدا دانست و جمعی از افراد شیخیه به او ملحق شدند.

سرانجام به دستور والی فارس در سال ۱۲۶۱ قمری دستگیر و به شیراز آورده شد. آن گاه بین او و علمای شیعه امامیه جلسه مناظره گرفتند. او در آن مناظره شکست خورد و اظهار پشیمانی کرد. مدتی به تبعید رفت، اما باز هم به کار خود ادامه داد. سرانجام به دستور امیرکبیر - صدر اعظم ناصرالدین شاه - در شهر تبریز تیرباران شد. پس از او مدعی دیگری به نام حسینعلی بهاء آمد و ادعای پیامبری و حتی خدایی کرد و با کمک و حمایت بیگانگان دینی ساختگی به نام بهائیت ایجاد کرد. الآن پایگاه بهائیت شهر عکای فلسطین اشغالی و در حمایت اسرائیل است.

بیت المقدس

اولین قبله مسلمانان

شهری است مقدس که خانه بسیاری از پیامبران خدا بوده است. آن را پیامبران ساخته اند و در خاک پاکش، نماز گزارده اند و از آن به

آسمان رفته‌اند.

امام علی علیه السلام از این شهر - وقتی زمان ظهور نزدیک می‌شود - به عنوان بهترین خانه‌ها یاد کرده است: «... بهترین خانه‌ها در آن روز (ظهور) بیت المقدس است و بر مردمان زمانی می‌آید که هر کدامشان آرزو می‌کنند از ساکنین آن باشند».

حضرت مسیح علیه السلام در بیت المقدس، پشت سر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف نماز می‌گذارد. و سرانجام در آن سرزمین مقدس نیز از دنیا می‌رود و امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف بر جنازه ایشان نماز می‌خواند. سپس پیکر پاکش را در کنار مزار مادرش حضرت مریم علیها السلام به خاک می‌سپارد.

بیعت

یکی از اتفاق‌های مهم در آغاز ظهور، بیعت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف با یارانش در مسجد الحرام است. اولین بیعت کننده با حضرت، فرشته بزرگ خداوند جبرئیل است. از امام باقر علیه السلام نقل است: «... نخستین کسی که با او (مهدی) بیعت می‌کند، جبرئیل است. سپس آن ۳۱۳ نفر...».

این بیعت در مسجد الحرام، بین رکن و مقام انجام می‌شود.

بیعت نامه

در هنگام بیعت بین امام و یاران، بیعت نامه‌ای از سوی حضرت به آنان نشان داده می‌شود. امام علی علیه السلام در روایتی، به نوشته‌های آن بیعت نامه اشاره کرده است: «... با او بیعت می‌کنند که هرگز دزدی نکنند. فحشا انجام ندهند. به مسلمانی دشنام نگویند. به ناحق، خون کسی را نریزند. به آبروی کسی لطمه وارد نسازند. به خانه هیچ

کس هجوم نبرند. انسانی را به ناحق نزنند. طلا، نقره، گندم و جو ذخیره نکنند. مال یتیم نخورند. درباره آن چه که یقین ندارند، گواهی ندهند... .

امام هم در حق خود تعهد می‌کند که: جامه‌ای مثل جامه آنان بر تن کند. مرکبش همچون مرکب آنان باشد. زمین را به یاری خدا، پر از عدالت سازد، آن چنان که پراز ستم شده است. برای خود دربان و نگاهبان اختیار نکند...».

بقیة الله

بقیة یعنی: بازمانده، بقیه و آن چه که از چیزی باقی گذاشته شود.

درباره ترکیب «بقیة الله» در قرآن و روایات ائمه علیهم‌السلام به خوبی بیان شده است. تمام پیامبران و پیشوایان الهی بقیة الله اند. چون پس از مبارزه با دشمنان، برای ملت‌ها و قوم‌ها باقی می‌مانند. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف تنها باقی مانده بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله و امامان: و جانشین آنهاست.

در زیارت جامعه کبیره می‌خوانیم: «سلام بر امامان... که بقیة الله هستند».

امام باقر علیه‌السلام فرمود: «نخستین سخن امام زمان بعد از ظهورش، این آیه است که: «بقیة الله برایتان بهتراست اگر ایمان دارید». آن گاه می‌فرماید: «منم بقیة الله و حجت و خلیفه او در میان شما». در آن میان هر کس برایشان سلام می‌کند و می‌گوید: «السلام علیک یا بقیة الله فی ارضه».

پرچم امام

در روایت‌های دینی آمده است که: «پرچم امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در هنگام ظهور، همان پرچم پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله است». امام صادق علیه السلام فرمود: «پرچم رسول خدا همراه اوست». شخصی پرسید: «آیا در نزد اوست یا این که برایش می‌آورند؟» پاسخ داد: «جبرئیل آن را خواهد آورد». سپس ادامه داد: «با آن پرچم بر هیچ (قوم ستمگری) نمی‌گذرد مگر آن که خداوند آنان را هلاک می‌سازد». روزی امام صادق علیه السلام به ابابصیر - که از یارانش بود - فرمود: «... جنس آن پرچم از برگ بهشتی است...».

پرچم‌های سیاه

انقلابی بزرگ همه خراسان^۱ را در برمی‌گیرد. مردم پرچم‌های سیاهی در دست می‌گیرند و آنها را به اهتزاز درمی‌آورند. آغاز این انقلاب در آستانه ظهور امام است. امام باقر علیه السلام فرمود: «پرچم‌های سیاهی از خراسان بیرون می‌آید و به سوی کوفه در حرکت می‌شوند. پس، وقتی مهدی ظاهر شود، آنان کسی را برای بیعت به سوی او روانه می‌کنند».

پیراهن مهدی

سرشار بوی پیامبر صلی الله علیه و آله، بوی احد، بوی کوچه‌های مکه و خانه آسمانی کعبه. پیراهنی که عطرِ یاد خدا بر خود دارد. ابابصیر از امام صادق علیه السلام نقل کرد که: «پیراهن رسول خدا صلی الله علیه و آله که

۱. خراسان در قدیم قسمت‌های زیادی از ایران، افغانستان، ترکمنستان، تاجیکستان و ازبکستان امروزی را شامل می‌شد.

در روز احد به تن داشت، در تن او است...».

این پیراهن یکی از میراثهایی است که از سوی پیامبر ﷺ برای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف مانده است.

توقیع

زمانی فرارسید که حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف برای یاران خود «توقیع» فرستاد که: «از هیچ کس چیزی نگیرند، از گرفتن سهم امام خودداری کنند و خود را به بی خبری بزنند». مردی ناشناس به نزد محمد بن احمد - از یاران امام - آمد. خود را در لباس دوست نشان داد و در جایی خلوت گفت: «من مالی به همراه خود دارم که می خواهم آن را به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف برسانم».

محمد به او نگریست، ماجرا را فهمید و گفت: «اشتباه می کنی، من از این موضوع بی خبرم». مرد ناشناس آن قدر آمد و رفت و به محمد مهربانی کرد تا او راضی شود. اما محمد که می دانست او جاسوس خلیفه است، خود را به نادانی زد و او را کمک نکرد.

به امضاء کردن نامه و فرمان و یا پاسخ بزرگان به سؤال ها و درخواست ها «توقیع» گویند. در کتاب های روایتی، توقیع به قسمتی از نوشته های ائمه علیهم السلام اطلاق می شده است، اما بیشتر آن ها از نظر حجم و تعداد، توقیع های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. این نامه ها را گاه خود حضرت می نوشت، گاه به شکل شفاهی به نایب هایش می گفت، آن وقت آن ها می نوشتند و به مردم می دادند.

جبرئیل

یکی از چهار فرشته بزرگ خداوند است. آن سه فرشته دیگر میکائیل،

اسرافیل و عزرائیل هستند و مقام جبرئیل از آن‌ها بالاتر است. او ارتباط دهنده بین خداوند و پیامبران بود. از حضرت موسی علیه السلام در مقابل فرعونیان حمایت کرد. به حضرت داود علیه السلام آموخت که چگونه زره بسازد.

و حضرت ذکریا علیه السلام را به تولد حضرت یحیی علیه السلام و حضرت مریم علیه السلام را به تولد حضرت عیسی علیه السلام بشارت داد.

در قرآن وقتی به «روح القدس» برمی‌خوریم، منظور جبرئیل است؛ هر چند با نام‌های دیگر هم گفته شده است.

جبرئیل اولین بیعت کننده با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. او در قیام بزرگ امام حضور دارد و فرشتگان بسیاری به دنبالش هستند، تا به امام یاری برسانند.

جزیره خضرا

در بعضی از کتاب‌ها نوشته‌اند: «جزیره خضرا محل زندگی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف و فرزندان‌شان در دوران غیبت است».

بسیاری از دانشمندان شیعه با این عقیده مخالفند و می‌گویند داستان جزیره خضرا واقعیت ندارد. در میان آنان کسانی مثل علامه «کاشف الغطاء»، «آقا بزرگ تهرانی»، «علامه شوشتری» و «جعفر مرتضی عاملی» دیده می‌شوند.

اما «مثلث برمودا» اسم یک جزیره در اقیانوس اطلس است. امروزه بعضی از نویسندگان ادعا کرده‌اند که جزیره خضرا همین مثلث برمودا است، در حالی که این دو منطقه در دو نقطه جداگانه از کره زمین قرار دارند. جزیره خضراء ادعا شده در اندلس یا اسپانیا است.

جغفر کذاب

او برادر امام حسن عسکری علیه السلام است. جغفر به خاطر همنشینی با بدکاران، منحرف شد و به راه راست پدران پاکش نرفت. وقتی امام عسکری به شهادت رسید، با حیلۀ بسیار به میدان آمد و ادعای امامت کرد. بعد به میان مردم رفت و خود را صاحب عزان نشان داد تا هر که می‌آید به او تسلیت بگوید و به او دست بیعت بدهد. سپس آماده شد تا بر جنازه برادر نماز بخواند. همگان متحیر شدند. ناگهان کودکی نورانی جلو آمد و عمو را کنار زد، او مهدی علیه السلام بود. جغفر ناباورانه کنار رفت و همه نقشه‌هایش، نقش بر آب شد. اما مأموران خلیفه را تحریک کرد تا به آن حضرت و خانه امام عسکری علیه السلام حمله کنند. دست آن‌ها به امام نرسید و امام از چشم‌ها پنهان شد. جغفر عمر کوتاهی کرد. بعضی از تاریخ نویسان شیعه می‌گویند او تا به آخر عمر بر ادعای خود پافشاری کرد. بعضی هم - مثل مرحوم کلینی - نقل می‌کنند که او توبه کرد. امام زمان علیه السلام هم در توقیعی به توبه او اشاره کرد و فرمود: «راه جغفر راه برادران یوسف است که سرانجام توبه کردند و گناهشان بخشیده شد». به جغفر به خاطر این کذاب می‌گفتند، چون به دروغ می‌گفت «امام» است.

جمعه

روز دل انگیز دل تنگی و شگفتن دلنامه‌های سوختگان. روزی که چشم‌ها از عطش آفتاب پشت ابر دردمند است. قلب‌ها به عشق او تندتر از همیشه می‌تپد و در نبض جاده‌ها، صدای تیک‌تاک انتظار،

بلند است.

«جمعه» روز عید است. روز خداست. روز روشنی و روشنایی است. روز توجه مؤمنان به مهدی ست و روز انتظار آنان است در پشت پنجره حسرت. در روز جمعه خواندن زیارت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و دعا برای تعجیل درآمدنش و خواندن دعای ندبه مستحب است، چرا که امید ظهور امام در این روز، بیشتر از روزهای دیگر است.

سهم من از نبودنت این جا
شب و تاریکی و شکیبایی ست
شب و یک پنجره به سمت خیال
شب و یک آسمان تنهایی ست

گاه شب‌ها کبوتر یادت
می‌نشیند کنار پنجره‌ام
می‌شود صاف و روشن از نفسش
شیشه سرد و تار پنجره‌ام

عطر جمعه دوباره پیچیده ست
در هوای غریب و خسته من
کاش می‌شد دوباره پربکشد
دل تنها و پر شکسته من...

آه بی تو چقدر غم‌گینند
جمعه‌های غریب و بغض‌آلود

می شود در غروب نمناکش
گریه های پراز ترانه سرود

باز هم یک شب سیاه و کبود
چشم ها خیس و دست به دعا
می شود در میان پنجره دید
جاده ای سمت روشنایی ها

فائزه آمیغی

حجت

در لغت یعنی: برهان و دلیل، که با آن حریف را قانع یا دفع
کنند.

این لغت در قرآن چند بار به کار رفته است.

از امام رضا علیه السلام سؤال شد: «آیا زمین (هیچ وقت) از حجت خالی
می ماند؟».

پاسخ فرمود: «اگر زمین (به اندازه یک چشم بر هم زدن) از حجت
خالی باشد، اهلش را فرو می برد».

در اعتقاد شیعیان حضرت مهدی علیه السلام آخرین حجت خداوند
در زمین است. آنان در بیشتر خطابهایشان به حضرت می گویند:
«حجة بن الحسن عسکری...».

حسین بن روح

«حسین بن روح نوبختی» سومین نایب خاص از نایبان چهارگانه

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

او گوینده حدیث، متکلم، فقیه و دانشمند شیعه ایرانی بود. شیعیان بغداد به او احترام می گذاشتند و محمد بن عثمان - نایب دوم امام عجل الله تعالی فرجه الشریف - به او اطمینان و اعتماد داشت.

محمد بن عثمان از دو یا سه سال قبل از مرگ خود، بعضی از شیعیان را به سوی حسین بن روح می فرستاد و بعضی وقت ها، به جانشینی او بعد از خودش، اشاره می کرد.

نوبختی از سال های ۳۰۵ تا ۳۲۶ قمری به عنوان نایب سوم امام زمان و واسطه بین ایشان و مردم انتخاب شد. این دستور از طرف امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف صادر شده بود.

او در دربار خلیفه عباسی نفوذ داشت. به همین خاطر در دوران نیابتش به راحتی با مردم در ارتباط بود. اما در سال های آخر به خاطر دگرگونی اوضاع حکومت، به زندان افتاد. اما هیچ گاه حرفی از محل امام نزد. سپس در سال ۳۲۶ قمری از دنیا رفت. قبرش در بغداد است.

حکومت جهانی

وقتی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بیاید، زمین به او سلام می کند. درخت ها دوباره متولد می شوند و چشمه ها و رودها، از نو زلال می شوند... حکومت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف منحصر در منطقه یا کشور خاصی نیست. رفته رفته همه جا در تسخیر دولت او در خواهد آمد، تا آن که همه زمین را از عدل و برابری پر کند.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «پیشوایان بعد از من دوازده نفرند. اولین آنان تو هستی ای علی و آخرین آن ها قائم است. هم او که خداوند به

دستانش مشارق و مغارب زمین را فتح خواهد کرد».

به همین خاطر اسلام تنها دین کامل و حقیقی بشریت است. در این روز همه مردمان از هر نژاد و زبان، مطیع اسلام خواهند شد و به امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف عقیده پیدا خواهند کرد.

حکیمه خاتون

امام عسکری علیه السلام گفت: «عمه جان، پیش ما بمان، زیرا امشب فرزندی به دنیا می آید که خداوند سراسر زمین را به علم و ایمان و هدایتش زنده می گرداند».

عمه، حکیمه خوشحال شد. دلش نیامد نرگس (همسر امام) را تنها بگذارد. مونس همیشگی اش بود. با مهربانی به برادرزاده اش گفت: «چشم می مانم!».

امام خوشحال شد. شب به آخر رسید. عمه حکیمه کنار نرگس نماز و دعا خواند. آسمان زیباتر از همیشه شده بود. ناگهان رنگ از صورت نرگس پرید. عمه حکیمه نگران شد. نرگس چشم به آسمان دوخت و دعا خواند. امام عسکری به عمه نرگس گفت: «سوره قدر را بخوان!». او شروع به خواندن کرد. نرگس هم خواند. عمه حکیمه چیز عجیبی دید. کودک نرگس در شکمش همراه او شروع به خواندن کرده بود. ناگهان پرده ای از آسمان فرو افتاد و بین او و نرگس قرار گرفت. عمه حکیمه سراسیمه به اتاق دیگر رفت. امام را دید که لبخند می زند و دعا می خواند. دوباره به اتاق برگشت. پرده ای ندید. شگفت زده شد. در اتاق بوی عطر تازه پرواز می کرد. مهدی به دنیا آمده بود....

«حکیمه خاتون» دختر امام جواد علیه السلام و عمه مهربان امام عسکری علیه السلام

بود. وقتی نرگس، حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را باردار بود حکیمه به او سر می زد و همدم تنهایی اش می شد. او بانویی دانشمند بود، از امامان علوم اسلامی را آموخته بود و از آنان روایت های دینی نقل می کرد. حضرت حکیمه خاتون از راویان مورد اعتمادی است که روایت های مختلفی از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف دارد. او در سال ۲۷۴ قمری از دنیا رفت و در پایین پای امام حسن عسکری علیه السلام به خاک سپرده شد.

خاتم الاوصیاء

به معنای: آخرین نفر از جانشینان پیامبر صلی الله علیه و آله. لقبی است از لقب های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف. به ایشان خاتم الائمه نیز می گویند.

خراسانی

یکی از نشانه های ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، خروج مرد خراسانی ست، به سمت شهر کوفه. این مرد به خوبی معرفی نشده است.

خورشید پشت ابر

از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف توقیعی به اسحاق بن یعقوب رسید که قسمتی از آن چنین بود: «... اما چگونگی استفاده جامعه و مردم از من در عصر غیبت، درست همانند بهره وری زمین و پدیده هایش از خورشید است؛ در هنگامی که ابر آن را از چشم ها بپوشاند». امام همچون خورشید پشت ابر، هر چند در پس پرده غیبت است اما نور ولایت و برکتش بر همه عالمیان تابنده است.

دجال

دجال مردی ستمگر است. کارش گمراه کردن مردم و دشمنی با خداست. وقتی دجال خروج می‌کند، آن زمان، یکی دیگر از نشانه‌های ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بر شیعیان آشکار شده است.

دجال در دین‌های یهود، مسیحیت و اسلام، بدنام است و پیروان این ادیان، او را به عنوان مردی حيله‌گر و ظالم، در آخرالزمان، می‌شناسند. در مورد شخصیت دجال حرف‌ها و احتمال‌های دیگری هم هست.

امام علی علیه السلام فرموده است: «بدبخت کسی است که بگوید دجال راستگوست و خوشبخت کسی است که او را دروغگو بخواند، او یک چشم است...».

دعای افتتاح

دعایی مشهور با فرازهایی زیبا و عرفانی است.

دعای افتتاح به وسیله شیخ محمد بن عثمان بن سعید عمری - نایب خاص امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف - صادر شد. و در سند معتبری نقل است که امام به شیعیان فرمود: «در هر شب ماه رمضان این دعا را بخوانید که دعای این ماه را ملائکه می‌شنوند و برای صاحبش استغفار می‌کنند...».

دعای عهد

دعای دل‌شیعیان، در صبحگاه و شامگاهان، در تنهایی و جمع، در لابه‌لای گریه‌ها و ندبه‌ها.

«... خدایا اگر مرگ من فرا رسد در حالی که امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ظهور نکرده باشد، پس از او مرا از قبرم برآور و به یاری او سعادت‌مندم کن!»
دعای عهد، دعایی مشهور است که بر خواندنش در دوران غیبت، سفارش بسیاری شده است. امام صادق علیه السلام فرمود: «هر کس چهل صبحگاه این دعا را بخواند، از یاوران حضرت قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف خواهد بود. و اگر پیش از ظهور آن حضرت بمیرد، خدای تعالی او را زنده خواهد کرد تا در رکاب امام جهاد کند و به شماره هر کلمه از آن، هزار حسنه برایش نوشته می‌شود و هزار کار بد از او محو می‌گردد!».

دعای فرج

دعایی آسمانی، که آسودگی از غم و بیماری و اندوه را در پی دارد. و شیعیان محب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را به قلۀ دلدادگی او پرواز می‌دهد. این دعا را امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف به یکی از شیعیان خود - محمد بن احمد - آموخت. این دعا در خواب، در شهر بغداد به وی آموخته شد.

دعای ندبه

دل به ندبه پیوند دارد مثل پیوند ساقه به آب. مثل چشمه با نسیم و هم‌آوازی صبح با صدای چلچله‌های مهربانی...
ندبه آوازی ست از جنسِ پرنیان نسیم. ندبه صداست. زاری ست، گریه و مویه و فریاد است. صدایی از پشت حنجرۀ جان، به سوی کسی که آفتاب در آغوش دارد. اسمِ بهشت در پیشانی اوست و بوی خدا از سخنانش جاری ست.

ندبه سرآغازی ست بر دوستی با حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف. این دعای مشهور، مستحب است در چهار عید اسلامی یعنی: عید فطر، عید

قربان، عید غدیر و روز جمعه، خوانده شود.

ذوالفقار

«ذوالفقار» شمشیری ست با داستانی پرمایه.

این شمشیر ابتدا از پیامبر ﷺ بود. سپس وقتی شمشیر امام علی ﷺ در نبرد احد - در صدر اسلام - شکست، پیامبر ﷺ آن را به او هدیه داد. علامه مجلسی می‌گوید: «ذوالفقار از آسمان برای پیامبر ﷺ نازل شد و ایشان آن را به حضرت علی ﷺ بخشید».

این شمشیر سپس به امام حسن ﷺ و امام حسین ﷺ و سرانجام به امام زمان ﷺ به ارث رسید.

امام صادق ﷺ فرمود: «... در روز احد فرشته‌ای که اسمش رضوان بود از آسمان ندا داد: «لا سیف الا ذوالفقار و لا فتی الا علی...»^۱.

رجعت

در لغت یعنی: بازگشت. برگشتن به جایی که پیش‌تر در آن جا بوده است.

در اصطلاح یعنی: بازگشت دو گروه، یکی از مؤمنان و دیگری از کافران (پس از مرگ) به دنیا، به همان صورت که در گذشته بوده‌اند. مؤمنان پس از ظهور حضرت مهدی ﷺ شاد و مسرور می‌شوند و در کنار آن حضرت هستند. اما کافران به خاطر ذلت و بیچارگی در حسرت و اندوه خواهند بود.

عده زیادی از دانشمندان شیعه، معتقد به رجعت هستند. امام

۱. شمشیری نیست مگر ذوالفقار و جوانمردی نیست مگر علی... .

صادق علیه السلام اعتقاد به رجعت را یکی از شرایط ایمان دانسته‌اند. اما اهل سنت رجعت را نمی‌پسندند و رد می‌کنند.
در قرآن هم آیاتی هست که دلالت بر رجعت و اهمیت و درستی آن دارد.^۱

مثل ماجرای حضرت عَزِیر که پس از یکصد سال زنده شد.
گویند پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، امام علی علیه السلام، امام حسین علیه السلام و دیگر معصومین، پیامبران و مؤمنان و ... از کسانی هستند که بعد از حکومت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، به سوی دنیا رجعت می‌کنند.

رساله علمیه

از آغاز غیبت کبرای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف نیاز شدید شیعیان به دانستن احکام شرعی، علمای دین را بر آن داشت تا کتاب‌هایی در این زمینه بنویسند. این تألیف‌ها به طور جدی از اواخر قرن چهارم هجرت شروع شد. فقیهان دین از طریق نوشته‌هایشان فتواها و نظریه‌هایشان را در زمینه‌های مختلف دینی، به مردم می‌رساندند. سرانجام در زمان ما این نوشته‌ها به شکلی منسجم و تدوین شده، انتشار یافته است. معمولاً کتابهای فقهی و احکام به اسم رساله عملیه یا احکام و توضیح المسائل معروف است.

رکن و مقام

رکن و مقام محل بیعت با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. امام سجاد علیه السلام فرمود: «بهترین مکان بین رکن و مقام است».
هر یک از چهار زاویه کعبه را یک «رکن» می‌گویند. اگر رکن بدون

۱. بقره (۲): ۵۵، ۵۶، ۷۲، ۷۳، ۲۴۳، ۲۵۹ و آل عمران (۳) آیه ۲۹.

پسوند به کار برود، منظور از آن «حجرالاسود» است. «مقام» هم به جایگاهی می‌گویند که قدم در آن قرار می‌گیرد یا شخصی در آن جا می‌ایستد. منظور از مقام در این جا «مقام ابراهیم» در مسجد الحرام - کنار کعبه - است و جایی مقدس و مهم به شمار می‌آید.

زمینه سازان ظهور

در آستانه ظهور امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف حرکت‌هایی شکل می‌گیرد که زمینه ظهور ایشان را فراهم می‌سازد. از حضرت محمد صلی الله علیه و آله نقل است که فرمود: «افرادی با بیرق‌های سیاه از ناحیه مشرق می‌آیند که دل‌های آنها مانند قطعه‌های فولاد محکم است. پس هر کس قیام آنان را شنید، برای بیعت به سویشان بشتابد هر چند لازم باشد با سینه بر روی برف برود...».

پیش از انقلاب جهانی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف اتفاقات زیادی رخ خواهد داد. قیام‌های مختلفی پدید خواهد آمد. دشمنان در گوشه و کنار جهان سربلند خواهند کرد و یاران آن حضرت نیز به یاری دین بر خواهند خاست.

با توجه به روایت‌های مختلفی که از امامان عجل الله تعالی فرجه الشریف به دست ما رسیده، انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی؛ نیز از جمله زمینه سازان ظهور آن حضرت قلمداد می‌شود.

زن و فرزند امام

درباره این که آیا امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف صاحب همسر و فرزند است، دیدگاه دانشمندان شیعه مختلف است و در این باره سه نظر ذکر شده

است:

۱. ایشان ازدواج نکرده است.
 ۲. ازدواج کرده است، ولی فرزند ندارد.
 ۳. ازدواج کرده است و فرزندی هم دارد.
- هر کدام از این سه نظر را جمعی از علماء گفته‌اند و برای خود دلیل آورده‌اند. هر چند هر سه مورد فقط احتمال است.

زیارت آل یاسین

با بیست و سه سلام آغاز می‌شود. سلامی به آل یاسین که خاندان پاک پیامبرند و سپس سلام‌های پاک و پیچیده در عطرروشنی، به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و آن‌گاه تجدید عهد....

زیارت آل یاسین از زیارت‌های مشهور امام است و ابو جعفر محمد بن عبدالله بن جعفر حمیری آن را نقل کرده است. حمیری مردی بزرگ و پارسا بوده و با امام مکاتبه داشته است. به همین خاطر این زیارت را از امام گرفته است.

زیارت ناحیه مقدسه

«... اسب تو شتابان و شیون‌کنان شیهه می‌کشید، گریان بود و به سوی خیمه‌هایت رهسپار شد. همین که زنان حرم اسب تو را به هم ریخته و نالان دیدند و زین اسب تو را واژگون؛ از خیمه‌ها بیرون آمدند، گیسوان خود پریشان کردند و سیلی بر صورت خود زدند...»^۱

برخی زیارت ناحیه را از نوشته‌های سید مرتضی - عالم بزرگ شیعیان - دانسته‌اند.

۱. قسمتی از زیارت ناحیه مقدسه.

برخی آن را به حضرت مهدی علیه السلام نسبت داده‌اند.
ممکن است اصل آن از امام زمان علیه السلام نقل شده باشد، اما سید
مرتضی بخش‌هایی را به آن اضافه کرده است.
متن آن خطابی ست به امام حسین علیه السلام و یاران وفادارش در کربلا.

سامرا

دومین شهری است که خلفای عباسی آن را در ۱۲۰ کیلومتری شمال
بغداد بر کنار شرقی دجله بنا کردند. معتصم عباسی آن را «سُرمَن
رای» نام گذاشت، یعنی هر که آن را ببیند مسرور می‌شود. سپس در
زبان‌ها به آن سامرا گفته شد.

اجساد پاک امام هادی علیه السلام، امام حسن عسکری علیه السلام، نرجس خاتون،
حکیمه خاتون و چند بزرگوار دیگر در این شهر دفن است. این امامان
در جایی دفن هستند که اردوگاه و عسکر لشکریان معتصم در آن
جا بود. به همین خاطر به آن دو امام «عسکریین» می‌گفتند. امام
زمان علیه السلام در این شهر به دنیا آمده‌اند و سرداب مقدس نیز در کنار
حرم پاک امامان عسکریین قرار دارد.

نگه‌ای از بهشت خدا در شهر سامرا

خانه‌ای که آرامگاه دو پیشوای بزرگوار، امام هادی علیه السلام و امام
عسکری علیه السلام بوده است. وقتی امام هادی علیه السلام چشم از دنیا فرو بست،
در خانه خود در همین سرای آسمانی، به خاک سپرده شد. پس از
ایشان فرزندشان امام عسکری علیه السلام نیز در کنار پدر در خاک آرمیدند.
چون دور تا دور این خانه در حصار عباسیان بود، مردم شیفته
اهل بیت علیهم السلام، مخفیانه به زیارت حرم این دو امام مظلوم می‌آمدند.

این ارتباط روز به روز بیشتر شد و تا امروز - بیشتر از گذشته - ادامه دارد.

در کنار این دو امام، مقبره دو بانوی پاک قرار دارد: نرجس خاتون همسر امام حسن عسکری علیه السلام و مادر امام زمان علیه السلام و نیز حکیمه خاتون عمه امام حسن عسکری علیه السلام؛ وقتی به ضلع غربی آستانه برویم در آن جا به «سرداب» سلام می دهیم. سرداب محل عبادت و تولد امام زمان علیه السلام است.

وقتی اسمش را می خوانیم به غربت می اندیشیم، و به امامان مظلومی که همه بهشت در قبالة سخاوت و جودشان بود اما ... در زمین هیچ کس قدرشان را ندانست. امام هادی علیه السلام ... امام عسکری علیه السلام ... و امام مهربان تر از برگ باران، مهدی علیه السلام.

سرداب مقدس

خاکش، خاک ملکوت، دیوارهایش از جنس دیوارهای عرش خدا؛ بر پنجره هایش کبوتران هفت آسمان و بر فضایش، عطر ربنا جاری ... سرداب مقدس خانه انبیاست. مامن امامان عترت آفتاب و زمینش، بوسه گاه هزار هزار فرشته، تا همیشه ...

سرداب سامرا محل زندگی و عبادت امام هادی علیه السلام امام عسکری علیه السلام امام زمان علیه السلام و محل تولد ایشان بوده است. ملاقات بیشتر آنانی که در زمان امام عسکری علیه السلام به دیدن امام زمان علیه السلام آمده اند، در این سرداب بوده است.

برای سرداب آداب خاصی هست، که در کتابهای دعا ذکر شده است.

سفیانی

او از نسل ابوسفیان است. در منطقه شام خروج می‌کند و بسیاری از مسلمانان را با دروغ‌گویی خود، فریب می‌دهد. سفیانی اعلام می‌کند که دیندار است. دایم ذکر یا رب یا رب بر لب اوست و با این نیرنگ، سرزمین‌های بسیاری از مسلمانان را به تصرف درمی‌آورد. آن‌گاه شیعیان را در نجف و کوفه قتل عام می‌کند.

خروج سفیانی هم از نشانه‌های ظهور است. مدت حکومتش نه ماه است. سرانجام با سپاه امام زمان عجل الله تعالی فرجه در منطقه بیداء (بین مکه و مدینه) نبرد می‌کند و به خواست خداوند همه لشکریانش - جز چند نفر - در زمین فرو می‌روند و هلاک می‌شوند. در مورد شخصیت و خصوصیات سفیانی، حرف‌های مختلف و بسیار نقل شده است.

سید حسنی

امام صادق علیه السلام: «... و آن‌گاه که (سید) حسنی خروج خود را آغاز می‌کند، اهل مکه بر او هجوم آورده، او را به قتل می‌رسانند و سر او را بریده، برای شامی می‌فرستند و در این هنگام صاحب الامر ظهور خواهد کرد...».

درباره سید حسنی، گویند که او از منطقه دیلم خروج می‌کند. علامه مجلسی از امام صادق علیه السلام نقل می‌کند که او جوانمرد خوشرویی است که از طرف دیلم خروج می‌کند و با بیان شیوایی که دارد، فریاد می‌زند: «ای آل احمد!» ... آن‌گاه مردانی همانند قطعه‌های آهن، بر اسب‌های چابک سوار گشته و حربه [= اسلحه] هایی به دست می‌گیرند. پیوسته ستمگران را می‌کشند تا این که وارد کوفه می‌شوند... سید حسنی آن

جا را محل اقامت خود قرار می دهد». او و اصحابش با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بیعت می کند.

سیصد و سیزده

این عدد در فرهنگ مهدویت، مقدس و معروف است. حکایت آن درباره یاران خاص و فداکار امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است که تعدادشان به ۳۱۳ نفر می رسد.

امام باقر علیه السلام فرمود: «یاران قائم عجل الله تعالی فرجه الشریف سیصد و سیزده نفرند که برخی از فرزندان عجم (غیر عرب) هستند. در روز روشن، سوار بر ابر آورده می شوند و برخی از آنان در حالی که در رختخواب خود خوابیده اند، از آن برده می شوند و در مکه بدون وعده قبلی، به محضر ایشان می رسند».

در بعضی از روایات آمده که پنجاه تن از این ۳۱۳ نفر از زنان هستند. این ۳۱۳ تن با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بیعت خواهند کرد. البته عدد ۳۱۳ در موارد دیگر تاریخی هم نمونه هایی دارد. مثل تعداد یاران پیامبر صلی الله علیه و آله در جنگ بدر که ۳۱۳ نفر بوده اند.

شرید

در لغت یعنی: آواره

اصبغ بن نباته می گوید: «از امیر مؤمنان علی علیه السلام شنیدم که فرمود: صاحب این امر شرید (آواره)، طرید (رانده)، فرید (تک) و وحید (تنها) است».

شرید یکی از لقب های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است چون در دوران غیبت

خود، خانه معین و مکان خاصی ندارد.

شعبان

ماه تولد دوباره نور، و رویش آفتاب بیداری در آسمانِ ظلمت... در ماه شعبان مناسبت‌های دل‌انگیزی همچون تولد امام حسین علیه السلام، امام سجاد علیه السلام و حضرت عباس علیه السلام وجود دارد. به آن شعبان المعظم می‌گویند چون ماه بزرگ و با عظمتی است. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در پانزدهم این ماه، در شهر سامرا متولد شد. شعبان ماه هشتم از ماه‌های قمری است و شب نیمه شعبان را «لیلة البرات» می‌گویند. چون در آن شب، برات آزادی از آتش، به مؤمنان و اهل تقوا تقدیم می‌شود.

شمایل مهدی

درباره شمایل و اوصاف امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف چه در زمان ولادت و کودکی، و چه در زمان ظهور، روایت‌های مختلفی از امامان ذکر شده است. این سخنان چند دسته هستند که با شرح و توضیح در کتاب‌های معتبر آورده شده‌اند. مثلاً نقل شده است:

«یعقوب منقوش از جمله کسانی است که به خانه امام عسکری علیه السلام رفته و امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را زیارت کرده است. او می‌گوید در آن جا کودکی دیدم هشت تا ده ساله، با پیشانی درخشان و روی سفید؛ دو چشم براق داشت و دو کتف ستبر و دو زانوی برگشته. در گونه راستش خالی بود و...».

امام رضا علیه السلام فرمود: «قائم ما اوست که چون ظهور کند، در سن پیران است اما سیمایی جوان دارد...».

امام باقر علیه السلام فرمود: «... او انسانی ست سرخ و سفید، دارای چشمانی گرد فرو رفته، ابروانی پرپشت و شانه‌ای پهن...».

امام علی علیه السلام فرمود: «مهدی دارای چشمانی سیاه و درشت است. موهایی مجعد، و خالی بر گونه دارد...».

شیعه

... جابر سراپا شوق بود. دایم به سیمای پیامبر صلی الله علیه و آله می‌نگریست و آرامش می‌گرفت. ناگهان کسی از دور نمایان شد. پیامبر صلی الله علیه و آله لبخند زد. علی علیه السلام بود. پیامبر که نگاهش می‌کرد گفت: «سوگند به کسی که جانم در دست اوست. این شخص و شیعیانش، در قیامت رستگار خواهند بود».

شیعه در لغت یعنی: دوست، یار، پیرو

در اصطلاح به پیروان امام علی علیه السلام و اهل بیت می‌گویند. شیعه معتقد است که آن حضرت جانشین بی‌واسطه حضرت محمد صلی الله علیه و آله است. بهترین دلیل بر این اعتقاد، اعلام ولایت آن حضرت از سوی خداوند توسط پیامبر، در روز غدیر خم است.

به کسانی که به امامت امام علی علیه السلام و یازده فرزند معصوم او اعتقاد دارند شیعه اثناعشری یا امامیه می‌گویند.

صاحب الامر

یکی از لقب‌های امام زمان علیه السلام

به این معنا که آن حضرت صاحب امر ظهور و قیام جهانی خواهد بود.

صاحب الدار

دار در لغت یعنی: خانه؛ اما در این جا منظور خانه پدری و پدر بزرگ امام زمان عجل الله تعالی فرجه است.

چون غیبت امام در آن خانه بود و مردم هم به خاطر مأموران خلیفه نمی توانستند اسم ایشان را به زبان بیاورند در مورد ایشان می گفتند صاحب الدار، یعنی صاحب خانه. صاحب الدار از لقب های امام زمان عجل الله تعالی فرجه است.

صاحب الزمان

یکی از لقب های معروف امام زمان عجل الله تعالی فرجه. هر چند هر کدام از ائمه علیهم السلام صاحب زمان خود هستند، اما به خاطر عمر فراوان امام زمان عجل الله تعالی فرجه ایشان بیشتر از آن بزرگواران به این لقب معروف شده اند. از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نقل است که فرمود: «هر آن کس که دوست دارد خداوند را در حال کمال ایمان و حسن اسلام دیدار کند پس باید حجت، صاحب الزمان، قائم، منتظر، مهدی، را دوست داشته باشد».

صاحب السیف

در لغت یعنی: دارنده شمشیر

دانشمندان می گویند درباره سلاح امام سخن صریحی نیست. می توان گفت که صاحب السیف کنایه از دارا بودن عظمت و قدرت باشد.

صاحب السیف از لقب های امام است. البته این لقب مثل بسیاری از لقب های دیگر آن حضرت اختصاص به ایشان ندارد بلکه برای ائمه

دیگر نیز هست.

طالقان

منطقه شیعه نشین در ایران

وقتی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ظهور می کند، یارانی چند از طالقان برمی خیزند و به ایشان می پیوندند.

بعضی طالقان را منطقه ای میان مرو و بلخ دانسته اند، بعضی هم آن را شهری میان قزوین و ابهر برشمرده اند.

امام علی علیه السلام فرمود: «خوش به حال طالقان. خداوند متعال دارای گنج هایی است در آن جا که نه طلا است و نه نقره؛ اما در آن خطه مردانی هستند که خدا را آن گونه که شایسته است شناخته اند. آنان یاران مهدی در آخرالزمان هستند».

امام صادق علیه السلام فرمود: «این خطه مردانی دارد که قلب هایشان مثل پاره های آهن محکم است... و شدیدتر از آتش است. مهدی را پروانه وار در میان گرفته و وجود مقدسش را از خطر حفظ می کنند. شب ها در مناجاتند و روزها سواران جنگجو. درخشندگی شان مثل چراغ های پرنور است. گویی قلب هایشان چراغی از ایمان است. از بیم خدا می ترسند. خواهان شهادتند و آرزوی کشته شدن راه خدا را دارند...».

گروهی از دانشمندان «طالقان» را کنایه از منطقه وسیعی همچون ایران می دانند.

طلوع خورشید از مغرب

امام علی علیه السلام فرمود: «به ناگزیر ده اتفاق قبل از قیامت رخ خواهد داد: سفیانی، دجال، دود و جنبنده، خروج قائم، طلوع خورشید از مغرب و ...».

هر چند جمعی از دانشمندان معتقدند که خورشید در هنگام ظهور از مغرب آشکار می شود، اما برخی دیگر می گویند این اتفاق دور از ذهن است، چون باعث به هم ریختن و از هم پاشیدن نظم جهان و تغییر در منظومه شمسی است ...

برخی نیز بر این باورند که مقصود از طلوع خورشید از مغرب، ظهور امام زمان علیه السلام است، چون آن حضرت همان خورشید غایب است که در پایان عمر طولانی اش، طلوع خواهد کرد.

طول عمر

تا اکنون بیش از ۱۱۷۰ سال از عمر امام زمان علیه السلام می گذرد. در میان مردم افرادی بهانه جو از قدیم تا امروز درباره طول عمر امام اشکال تراشی کرده اند. چون طول عمر متعارف انسان ها بیشتر از ۱۲۰ سال نیست.

شیخ صدوق در کتاب «کمال الدین...» درباره طول عمر حضرت به خوبی بحث کرده و به اینان پاسخ داده است. او در کتاب خود درباره کسانی که بیشتر از ۱۲۰ سال عمر کرده اند، سخنان جالبی گفته است. علمای دیگری هم هستند که در این باره بحث علمی داشته اند. در قرآن هم نام کسانی هست که طول عمری طولانی و غیرطبیعی داشته اند. مثل حضرت نوح که درباره ۹۵۰ سال عمرش صحبت شده

است و او هیچ‌گاه غایب از چشم مردم هم نبوده است.
قرآن در سوره نساء آیه‌های ۱۵۷ تا ۱۵۹ درباره حضرت مسیح علیه السلام سخن می‌گوید. به نظر قرآن وقتی دشمنان به سراغ عیسی علیه السلام رفتند، او کشته نشد، بلکه به آسمان رفت. پس حضرت عیسی زنده است. و تا الان بیش از دو هزار سال عمر کرده است و در هنگام ظهور، همراه امام زمان علیه السلام بازخواهد گشت.

حضرت خضر علیه السلام نیز زنده است. این اعتقاد را غیر از شیعیان، اهل سنت نیز دارند. معجزه حضرت خضر این بود که وقتی بر روی چوب خشک یا زمین بی‌علفی می‌نشست، آن جا سبز می‌شد. به همین جهت به او «خضر» می‌گفتند.

قرآن در مورد اصحاب کهف نیز سخن گفته است، آنان سیصد و نه سال در غار بودند و... (← اصحاب کهف).

راه دیگری نیز برای طول عمر انسان هست و آن راه معجزه و قدرت خداوندی است. امام زمان علیه السلام نیز به خواست و قدرت خداوند زنده است.

طی الارض

ما به درستی نمی‌دانیم «طی الارض» چگونه و به چه شکلی است. اما می‌توان درباره آن گفت که یک جا به جایی بسیار سریع برای انسان است از یک مکان به مکان دیگر. در روایت‌های بسیاری از چگونگی سفر امام زمان علیه السلام و یارانش به عنوان «طی الارض» تعبیر شده است.

طَیْبَه

ثَرِب در لغت یعنی: فساد

یثرب از معنای ثرب می‌آید. پیامبر ﷺ اکرم وقتی پا به یثرب گذاشت مردم را از بردن نام یثرب نهی کرد و آن را طابه و طیبَه نامید. یعنی: طیب و پاکیزه.

به مدینه طیبَه می‌گویند. در روایاتی گفته شده طیبَه یا مدینه محل زندگی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمان غیبت است.

ظهور

در لغت یعنی: آشکار شدن چیز پنهان

در اصطلاح مهدویت یعنی: ظاهر شدن امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، پس از پنهان زیستی طولانی، برای قیام و برپایی حکومت عدل جهانی.

یک روز می‌آید کسی

دلوایس او مانده ایم

خواهی نخواهی می‌رسد

پیغام او را خوانده ایم

کافی است دل‌ها را کمی

با صبر دلداری دهیم

با او به رسم دوستی

دست وفاداری دهیم

صد بوسه از روی وفا
بر روی ماهش می‌کنیم
جان را اگر او خواست ما
تقدیم راهش می‌کنیم

وقتی بیاید آسمان
آواز خوش سر می‌دهد
گل‌های رنگارنگ دشت
یک بوی دیگر می‌دهد

هر کس که با او مَحْرَم است
دل را به دریا می‌زند
هر موج با دیدار او
آهنگ زیبا می‌زند

هرگز نمی‌روید به دل
دیگر درخت انتظار
وقتی بیاید می‌شود
دنیا پراز بوی بهار

حسین احمدی

عاشورا

روز دهم محرم، روز در خون شدن آفتاب سوم علوی، روز

غمگنانه شهادت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) و فرزندان و یاران باوفایش.

در غم و سوگواری برای شیعیان، روزی بزرگتر از عاشورا نیست. از برخی روایات استفاده می‌شود. در این روز بزرگ نیز قائم آل محمد (علیه السلام) قیام خواهد کرد. امام باقر (علیه السلام) فرمود: «قائم ما در روز شنبه - روز عاشورا - روزی که در آن حسین بن علی کشته شد خروج می‌کند».

عثمان بن سعید

اسمش «عثمان بن سعید» کنیه اش «ابوعمرو» و لقبش «العمری»، «سمان»، «اسدی» و «عسکری» بود.

به او سمان می‌گفتند چون به تجارت روغن مشغول بود چرا که می‌خواست با این کار حکومتیان به شغل اصلی او پی نبرند. او اولین نایب خاص امام زمان (علیه السلام) در زمان غیبت صغری است. عثمان بن سعید از یاران و شاگردان مورد اعتماد امام هادی (علیه السلام) و امام عسکری (علیه السلام) بود. مردی پارسا و دانشمند بود. شیخ عباس قمی در کتاب «سفینه البحار» خود می‌گوید: «عثمان بن سعید نخستین نایب از نایبان چهارگانه است. حرفه‌ایی که درباره بزرگی قدر و عدالت و امانت او گفته شده آن قدر زیاد است که قابل ذکر نیست. ایشان بزرگوارتر و مشهورتر از آن است که مثل بنده، بتواند توصیفش کند». او وقتی عمرش به پایان نزدیک شد، به دستور امام زمان (علیه السلام)، فرزند خود محمد بن عثمان را به عنوان نایب دوم انتخاب کرد.

عدل

در لغت به معنای قسط و داد آمده است. ضد جور است. حکم به حق را هم عدل می‌گویند.

خداوند در آیه‌های بسیاری در قرآن، انسان‌ها را به عدل توصیه می‌کند.

برپایی عدل از مهم‌ترین هدف‌های قیام امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است. امام هادی علیه السلام فرمود: «پس از من فرزندم حسن است و پس از حسن فرزندش قائم، کسی که زمین را پر از عدل و داد کند؛ همچنان که آکنده از ظلم و جور شده باشد».

علی بن محمد سمري

ابوالحسن علی بن محمد سمري به خاندانی با تقوا و شیعه تعلق داشت. وقتی حسین بن روح نوبختی از دنیا رفت، او به عنوان نایب چهارم امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف انتخاب شد. ابوالحسن آخرین نایب بود و پس از او هیچ کس دیگری نایب خاص امام نشد و غیبت کبرای امام آغاز گشت.

به این ترتیب نایبان امام: عثمان بن سعید، محمد بن عثمان، حسین بن روح و علی بن محمد سمري بودند. انتخاب این چهار نفر فقط به دستور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بود. شیعیان هم وقتی نشانه یا معجزه‌ای بر راستگویی در نیابت آن‌ها دیدند، حرفشان را پذیرفتند. سمري سه سال عهده دار نیابت بود. به همین خاطر فرصت کمی برای فعالیت داشت و نتوانست مثل نایبان قبلی امام، فعالیت گسترده داشته باشد. سرانجام شش روز قبل از مرگش، توقیعی از سوی امام

زمان عجله الشریف صادر شد. حضرت در آن توقیع، مرگ نایب چهارم خود را پیشگویی کرده بود. او در سال ۳۲۹ قمری از دنیا رفت و در بغداد به خاک سپرده شد. وقتی از سمری پرسیدند: «چه کسی جانشین تو خواهد بود؟»

او در پاسخ توقیع امام زمان عجله الشریف را به مردم نشان داد و خواند که: «بسم الله الرحمن الرحیم. ای علی بن محمد سمری! خداوند پاداش برادران دینی تو را در مصیبت مرگ تو بزرگ دارد. تو تا شش روز دیگر خواهی مرد، پس کارهای خود را جمع کن و درباره نیابت و وکالت به هیچ کس وصیت مکن تا جای تو بنشیند؛ زیرا غیبت کامل فرارسیده است. دیگر تا آن روزی که خدای تبارک و تعالی بخواهد. ظهوری نخواهد بود و آن، پس از مدت درازی خواهد بود که دل‌ها را به سختی و قساوت فراگیرد و زمین از ستم و بی‌داد پرگردد. به زودی از شیعیان من کسانی ادعای مشاهده خواهند کرد، بدان هر کس که پیش از خروج سفیانی و برآمدن صیحه و بانکی از آسمان، ادعای دیدن من را نماید دروغگو و تهمت زننده است. قدرت و توانایی از آن خداوند بلند پایه و بزرگ است و بس.»

غلام

شیعیان «غلام» را نیز به عنوان لقب برای امام زمان عجله الشریف به کار برده‌اند.

گاهی در معنای لغوی اش - یعنی پسر بچه و جوان - و گاهی هم به عنوان تقیّه بوده است.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود: «به ناگزیر برای غلام غیبتی است!»

غیبت

به پنهان زیستن امام زمان علیه السلام - که به فرمان خداوند است - غیبت می گویند.

غیبت امام از اسرار خداست که بر بندگان پوشیده است. این غیبت در دو زمان اتفاق افتاده است: غیبت صغری، غیبت کبری.

زراره که یکی از یاران امام صادق علیه السلام است از ایشان شنید که فرمود: «همانا برای قائم دو غیبت است که در یکی از آنها (به خانواده اش) برمی گردد و در دیگری معلوم نیست در کجاست. هر سال در اعمال حج حاضر می شود و مردم را می بیند در حالی که مردم او را نمی بینند». مطابق روایات، راز اصلی غیبت مشخص نیست، اما کوتاهی مردم و عدم آمادگی آنان برای ظهور، امتحان افراد، حفظ جان امام از کشته شدن بی فایده برای دین، و برخی دلایل دیگر در برخی روایات بیان شده است.

غیبت صغری

در این غیبت، پنهان زیستن امام کوتاه بود. برخی از علما آغاز این غیبت را از همان ابتدای ولادت دانسته اند. با این حساب، مدت آن ۷۴ سال می شود.

برخی دیگر شروع آن را از شهادت امام عسکری علیه السلام می دانند که این نظریه بهتر به نظر می آید. بر این اساس مدت غیبت صغرای امام زمان علیه السلام ۶۹ سال بوده است.

در زمان غیبت صغری ارتباط حضرت با مردم به طور کامل قطع نبود و چهار نایب ایشان به ترتیب، واسطه حضرت و شیعیان بودند.

گاه ممکن بود کسی حضرت را ببیند و بشناسد، اما در غیبت کبری این امکان وجود ندارد و هیچ کس حق ندارد ادعای واسطه یا نیابت- آن گونه که در غیبت صغری بود- بنماید.

غیبت کبری

پس از پایان غیبت صغری و مرگ آخرین نایب امام- علی بن محمد سمری - در سال ۳۲۹ قمری، غیبت کبری آغاز شد و تا روز ظهور امام زمان علیه السلام ادامه دارد. از مدت غیبت کبری کسی خبردار نیست. نیابت نیز در این دوران به صورت عام خواهد بود که بر عهده مجتهدان جامع الشرایط است.

امام علی علیه السلام فرمود: «برای قائم ما غیبتی است که زمانش طولانی خواهد بود. گویی شیعیان را می بینم که در زمان غیبت او، به این سو و آن سو می روند. همانند گوسفندانی که چوپان خود را گم کرده باشند، به دنبال چراگاه می روند و آن را نمی یابند. بدانید هر کس که در زمان غیبت او، بر دین خود ثابت قدم بماند و سنگدل نشده باشد، در بهشت با من و در درجه من خواهد بود».

شیعیان در همه سختی ها و حادثه ها به او پناه می برند و برای ظهورش دعا می کنند. ندبه دل ها به خاطر اوست. او که بیاید از چشم زمین، سیاهیها پاک خواهد شد و زندگی از نو، زمین را در آغوش خواهد گرفت.

فراگیر شدن ظلم و ستم

این نشانه در روایت های فراوانی دیده شده که از نشانه های معروف ظهور امام زمان علیه السلام است. البته این نشانه به معنای این نیست

که همه ظالم و ستمگر می‌شوند چرا که مردمان بسیاری برای آماده سازی جهان در انتظار ظهور امام، با ظلم و جور مبارزه می‌کنند؛ برای امر به معروف و نهی از منکر به پا می‌خیزند و به پاکی‌ها و روشنی‌ها روی می‌آورند.

خداوند به وسیله ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف زمین را پر از عدل و داد می‌سازد، پس از آن که از ظلم و ستم پر شده باشد.

فرج

در لغت یعنی: گشایش و آسودگی از اندوه و غم
در اصطلاح به ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف گویند، زیرا ایشان گره از مشکلات و اندوه‌ها و مصیبت‌های جهانیان باز می‌کند.
برای دعا کردن در فرج امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف دعاهایی وارد شده است.
آن حضرت نه تنها شیعیان خود را به دعا کردن برای تعجیل در فرج خود فرمان داده است. بلکه زیاد دعا کردن را نیز از آنان خواسته است.
امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف فرموده است: «برای نزدیک شدن فرج، بسیار دعا کنید»

...ای روزهای خوب که در راهید!

ای جاده‌های گمشده در مه!

ای روزهای سخت ادامه!

از پشت لحظه‌ها به درآید!

ای روز آفتابی!

ای مثل چشم‌های خدا آبی!

ای روز آمدن!

ای مثل روز، آمدنت روشن!

این روزها که می‌گذرد، هر روز
در انتظار آمدنت هستم!
اما

با من بگو که آیا، من نیز
در روزگار آمدنت هستم؟!

قیصر امین پور

قائم

در لغت یعنی: ایستاده، پایدار

معروف‌ترین لقب حضرت مهدی عج است. هیچ لقبی به اندازه
قائم برای ایشان به کار نرفته است. سرانجام روزی خجسته، آن
حضرت در مقابل بدی‌ها و کژی‌هایی که در دین خدا به وجود آمده
قیام می‌کند و مردمان را به سوی روشنائی فرا می‌خواند.

ابو حمزه ثمالی دانشمندی است که دوستدار اهل بیت ع است. او
می‌گوید: «از امام باقر ع پرسیدم: «ای فرزند رسول خدا، آیا همه شما
امامان، قائم (و به پا دارنده حق) نیستید؟»
پاسخ داد: «آری!»

پرسیدم: «پس چرا به امام مهدی عج قائم می‌گویند؟»
فرمود: «هنگامی که جدم امام حسین ع شهید شد، فرشتگان در
درگاه خداوند به ناله افتادند و به خدا شکایت بردند... پس خداوند
امامان از فرزندان امام حسین ع را به آن‌ها نشان داد. فرشتگان
خوشحال شدند. در آن هنگام نگاهشان به یکی از آن‌ها افتاد که در
حال قیام بود و نماز می‌خواند. پس خداوند رو به آن فرشتگان گفت:

به وسیله این قائم از آن‌ها (قاتلان حسین علیه السلام) انتقام خواهم گرفت».

قتل نفس زکیه

قتل در لغت یعنی: کشتن

نفس زکیه یعنی: انسان بی‌گناه و پاک که گناهی ندارد.

گویند در هنگام ظهور امام زمان علیه السلام، انسانی مؤمن و پاک در راه ایشان به شهادت می‌رسد، او فرزند امام حسن مجتبی است. این اتفاق در بین رکن و مقام روی می‌دهد.

از او به عنوان «سید حسنی» یا «نفس زکیه» نام می‌برند. قتل نفس زکیه از نشانه‌های حتمی ظهور امام زمان علیه السلام به شمار می‌آید. البته ممکن است سید حسنی یک شخص و نفس زکیه شخص دیگری باشد.

قم

خانهٔ مهربانی اهل بیت علیهم السلام و سرای آسمانی حضرت معصومه ۳- بانوی باران و آفتاب و آیین- مردمان قم از همان روزهای آغازین اسلام، شیعه و دوستدار خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله بوده‌اند. در طول زمان‌ها رفته رفته به شهری علمی تبدیل شده و امروزه مهمترین مرکز علمی و سیاسی شیعیان اثنا عشری به شمار می‌آید.

برای «قم» و قیام حضرت مهدی علیه السلام رابطه‌ای نزدیک هست. روزی امام صادق علیه السلام به عقیان بصری فرمود: «آیا می‌دانی که چرا اسم این شهر را قم نهاده‌اند؟»

عقیان پاسخ داد: «نه مولای من، خداوند و رسولش بهتر می‌دانند».

حضرت فرمود: «همانا به آن قم می‌گویند، زیرا مردمانش در گرداگرد قائم آل محمد علیه السلام جمع شده و همراه او قیام می‌کنند. در پیرامونش ثابت قدم هستند و به او یاری می‌رسانند. مسجد جمکران قطعه‌ای زیبا از بهشت قم است. مکان مقدسی که در آن عطر دل‌انگیز امام زمان علیه السلام جاری است».

کوفه

روزی امام صادق علیه السلام در نقطه‌ای پشت کوفه دو رکعت نماز خواند، سپس به یار با وفایش ابان بن تغلب فرمود: «این جا محل خانه قائم است». اصبخ بن نباته گوید: «روزی در مسجد کوفه گرد حضرت بودیم، او درباره خوبی‌های مسجد کوفه سخن بسیار گفت. سپس فرمود: زمانی خواهد رسید که این جا نمازگاه مهدی از فرزندانم خواهد شد». کوفه به دستور خلیفه دوم - عمر بن خطاب - و به دست سعد بن ابی وقاص در سال ۱۷ قمری ساخته شد. در ابتدا به شکل یک پادگان نظامی در نزدیکی ایران بود تا به سربازان برای جنگ با ایرانیان پشتیبانی برساند. مسجد این شهر در آن زمان گنجایش چهل هزار نفر را داشت. چون چهل هزار نظامی در کوفه حضور داشت. در سال ۳۶ قمری امام علی علیه السلام کوفه را به عنوان محل خلافت خود برگزید. از کوفیان کارهای ناشایستی در طول تاریخ دیده شده، همچون آزار امام علی علیه السلام، ناجوانمردی در حق امام حسن علیه السلام و بیعت شکنی و جنگ با امام حسین علیه السلام. این شهر پس از ظهور و قیام امام زمان علیه السلام، مرکز خلافت و حکومت ایشان خواهد بود.

کوه روضی

نخستین کوه در کوه‌های تهمه است که در نزدیکی شهر مدینه قرار دارد. در بعضی از روایت‌ها، از این کوه به عنوان محل زندگی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمان غیبت نام برده شده است.

محمد

یکی از نام‌های مبارک امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است. اما درباره این که آیا می‌شود به حضرت با این نام اشاره کرد یا نه، بین دانشمندان شیعه اختلاف است.

بعضی می‌گویند: «ذکر نام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف - محمد - تا زمان ظهور حرام است».

بعضی معتقدند: «حرام است به خاطر تقیه و ترس از دشمنان».

بعضی هم بر این باورند که: «حرام است فقط در دوران غیبت صغری».

محمد بن عثمان عمری

وی دومین نایب (از نایبان چهارگانه) امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در زمان غیبت صغری است. حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف در توقیعی فرمود: «... و اما محمد بن عثمان عمری، پس خداوند از او و پدرش خشنود و راضی باشد. همانا او مورد وثوق من و نوشته او نوشته من است».

پدر محمد، عثمان بن سعید، نایب اول امام بود. وقتی پدرش زنده بود از سوی امام عسکری به عنوان نایب نایب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف معرفی شد.

محمد بن عثمان چهل سال نایب بود. در این مدت فشارهای

زیادی از سوی خلفای عباسی و دیگر دشمنان اهل بیت، به او وارد شد. اما وظیفه خود را به شکل خوبی عهده دار شد. محمد در سال ۳۰۵ قمری از دنیا رفت. قبرش در کنار قبر مادرش در بغداد، بر سر راه کوفه - در خانه اش - قرار دارد.

محمد بن نصیر

نقل است که امام هادی علیه السلام سه نفر را لعن کرده که یکی از آنها محمد بن نصیر است. او رقیب محمد بن عثمان - نایب دوم - بود و با نیابت او مخالفت می کرد. ابن نصیر عقیده کفرآمیز داشت و می گفت پیامبر خداست و امام هادی علیه السلام او را مبعوث کرده است. به کارهای ناروا اعتقاد داشت. او در آخر عمر بیمار شد و از دنیا رفت.

مدت حکومت امام زمان علیه السلام

در این باره سخنان و نظرات بسیاری گفته شده است. اما روایاتی داریم که می گویند به جز خداوند، کسی مدت حکومت حضرت را نمی داند.

مدعیان دروغین

چه بسیار کسانی که در دوران غیبت کبرای امام زمان علیه السلام ادعای دروغ درباره یاری آن حضرت دارند یا به دورغ خود را نایب و دوست ایشان میدانند. اینان افرادی هستند که با کوچکترین اتفاقی، رسوا می شوند و چهره پنهانی نفاقشان بر ملا خواهد شد.

احمد بن هلال یکی از آنهاست. او نخست از یاران و نزدیکان مورد اعتماد امام عسکری علیه السلام بود. اما سرانجام از راه اهل بیت منحرف شد.

محمد بن هلال نیز مردی مؤمن و مورد اعتماد امام حسن عسکری علیه السلام بود. اما بعد از امام به کارهای زشت و ناشایست روی آورد. در زمان نایب دوم امام زمان علیه السلام ادعا کرد که من نایب امام زمانم. از مردم اموالشان را گرفت و آنها را به امام نرساند. روزی محمد بن عثمان نایب دوم برای او با حضرت مهدی علیه السلام ملاقاتی را فراهم کرد. امام به او فرمود آن اموال را به نائیش برگرداند! اما او دشمنی کرد و نپذیرفت. سرانجام امام در توقیعی او را لعن کرد....

مرجع تقلید

مجتهدی است که قوانین دین اسلام را بر اساس قرآن، سنت، اجماع و عقل به دست آورد. برای مرجع تقلید در دوران غیبت کبری اهمیت و جایگاه مهمی وجود دارد. بعد از وفات چهارمین نایب امام زمان علیه السلام، مراجع تقلید برای شیعیان، احکام دین را بازگو کردند و با فتوای خود، راه صحیح را بر آن ها نمایان ساختند.

بعضی از مراجع تقلید شیعه در زمان خود، مرجعیت جهانی داشتند مثل سید ابوالحسن اصفهانی، حاج آقا حسین بروجردی و امام خمینی رحمته الله علیه.

مرگ جاهلی

پیش از آن که دین اسلام، روشنایی و ایمان و محبت را به سرزمین حجاز بیاورد، اعراب در زندگی جاهلی و خرافه زندگی می کردند، بیشتر آنان جاهل، بی خرد و خرافه پرست بودند. دست از شهوت و خشونت و رفتارهای جنگجویانه بر نمی داشتند و خونریزی، عات روزمره زندگی شان بود.

حضرت محمد صلی الله علیه و آله فرمود: «هر کس قائم از فرزندان مرا در زمان

غیبتش منکر شود، به مرگ جاهلیت مرده است». این نظر در روایات ائمه علیهم السلام دیگر هم بیان شده است.

مرگ سرخ

گویند در آغاز ظهور، جنگ‌های خونینی رخ خواهد داد که مردمان زیادی کشته خواهند شد. این اتفاق به مرگ سرخ معروف شده است.

مرگ سفید

بیماری طاعون است که باعث مرگ انسان‌های بسیاری می‌شود. این بیماری در آستانه ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف گسترش خواهد یافت. با آمدن حضرت بیماری‌ها برطرف و غم و اندوه از بین می‌رود.

مسجد جمکران

یا: مسجد صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف

مسجد مقدسی است در شهر قم که گلدسته‌ها و گنبدش سر در آسمان دارند. از ملکوت تا جمکران، راهی است به قامت آن گلدسته‌ها. جمکران همسایه بهشت است. و زیر سایه طوبی. مردم از دور و نزدیک، سراسیمه به دیدارش می‌آیند، گونه بر خاک گرمش می‌گذارند و مویه‌کنان، صدایش می‌زنند.

در تاریخ نقل است که بنای این مسجد به وسیله حسن بن مثله جمکرانی ساخته شده است. حسن در بیداری بوده که فرستاده امام او را فرا می‌خواند. او همراه فرستاده به دیدن امام می‌رود و دستور ساخت آن مکان مقدس را، در حالی که خود حضرت محدوده آن را معین کرده، می‌گیرد.

مسجد جمکران در سال ۳۹۳ قمری ساخته شد هر چند بعضی‌ها
بنای ساختش را ده‌ها سال قبل از این تاریخ می‌دانند. برای مسجد
جمکران آداب و نماز خاصی هست.

انگار دلم پراز کبوتر شده است
چون آمده ام به خانه ساده تان
این قلب شکسته پراز درد من است
این خانه بی‌ریا و آماده تان

مانند کبوتری که از راه دراز
با بال شکسته آمده تا این جا
غمگینی و غصه ام فراموش شده
چون آمده ام به شوق دیدار شما

امشب دل من، دل پراز احساسم
از عطر نماز، جمکرانی شده است
از عشق تو چشم‌های بارانی من
عاشق شده است و آسمانی شده است

رودابه حمزه‌ای

مسجد سهلہ

امام صادق علیه السلام به یار دیرینش ابابصیر فرمود: «ای ابا محمد! گویی
فرود آمدن قائم را با اهل و خانواده‌اش در مسجد سهلہ، با چشم خود
می‌بینم!».

ابابصیر پرسید: «آیا محل اقامت دائمی ایشان نیز در مسجد سهلہ

است؟».

امام پاسخ داد: «آری... مسجد سهله اقامتگاه حضرت ادریس علیه السلام بود. اقامتگاه حضرت ابراهیم علیه السلام بود. خداوند پیامبری را مبعوث نکرده جز این که در مسجد سهله نماز گزارده است. مسجد سهله پایگاه حضرت خضر علیه السلام است. کسی که در مسجد سهله اقامت کند همانند کسی است که در خیمه رسول اکرم صلی الله علیه و آله اقامت کند. مرد و زن با ایمانی یافت نمی شود جز این که دلش به سوی مسجد سهله پر می زند...».

ابابصیر پرسید: «آیا مسجد سهله اقامتگاه دائمی حضرت قائم هم هست؟»

امام پاسخ داد: «آری»

مسجد سهله در شهر کوفه قرار دارد و شیعیان عراق و ایران و کشورهای دیگر، مشتاق زیارت آن و به جای آوردن آدابش هستند.

مسجد کوفه

این مسجد بعد از ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، باعث استفاده زیادی خواهد شد. استفاده هایی همچون مرکز قضاوت و دادرسی برای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، مرکز تبلیغ دینی، محل اقامه نماز جمعه و جماعت... مسجد کوفه هم اکنون در شهر کوفه قرار دارد و مورد توجه خاص شیعیان است.

مضطر

یکی دیگر از القاب امام زمان علیه السلام است. امام صادق علیه السلام به آیه ۶۲ سوره نمل اشاره کرد و گفت: «این آیه درباره مهدی از آل محمد نازل شده است. به خدا سوگند مضطر اوست. هنگامی که در مقام ابراهیم دو رکعت به جا می آورد و دست به درگاه خداوند متعال برمی دارد، خداوند دعای او را می پذیرد و ناراحتی هایش را برطرف می سازد و او را خلیفه روی زمین می کند».

معمّرین

جمع معمّر. یعنی: انسان که عمر دراز دارد. انسان های زیادی در تاریخ معرفی شده اند که عمر طولانی داشته اند مثل حضرت نوح علیه السلام. عمر امام زمان علیه السلام نیز طولانی است و از معمّرین است.

ملاقات

درباره ملاقات با امام زمان علیه السلام در زمان غیبت، حرف ها و داستان های بسیاری نقل است. در این مورد نیز عقیده علماء در اختلاف است. عده ای نه تنها ملاقات، بلکه ارتباط با ایشان - در زمان غیبت کبری - را تأیید نمی کنند. جمعی هم آن را ممکن می دانند. هر کدام از این دو گروه، بر ادعای خود دلیل هایی دارند. در زمان غیبت کبری بعضی از بزرگان و علماء به ملاقات امام رفته اند. و از آنان حکایت های شیرینی بر جای مانده است. گرچه

متأسفانه شیادان و مدعیان دروغینی هم بوده‌اند که به دروغ ادعای ملاقات کرده‌اند.

منتظر

به کسی گفته می‌شود که مردم انتظار آمدنش را دارند. یکی از القاب امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است؛ یعنی کسی است که مردم انتظار آمدنش را دارند. که بیاید و بیرق داد و عدل بیاورد. که بر جهان بنگرد و نگاه آفتابی‌اش، یخ‌های ستم را آب کند.

منتظر

منتظران چشم به افق مغرب دارند، یا شاید در آسمان خالی از امام، نگاهشان سرگردان است. شب، سیاه و دوداندود است. در دست‌ها فانوسی نیست. غبار غم بر مژه‌گانشان نشسته، عمر انتظار پیرتر از عمر همه آنان شده است.

امام صادق علیه السلام فرمود: «در صبح و شام منتظر فرج باش...».

منتقم

یعنی: انتقام گیرنده. یکی از لقب‌های امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف فرمود: «من باقی مانده خدا در روی زمین و انتقام گیرنده از دشمنان او هستم».

مورث انبیا

یعنی: میراث‌های پیامبران

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در هنگام ظهور، بسیاری از میراث پیامبران گذشته

را به همراه خواهد داشت. میراث‌هایی چون: پیراهن پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، عمامه و زره آن حضرت و سلاح و پرچم ایشان، سنگ و عصای حضرت موسی علیه السلام، انگشتری حضرت سلیمان علیه السلام و....

مهدی

مهدی در لغت یعنی: هدایت شده.

مهدویت نیز از آن گرفته شده است. از لقب‌های مشهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. هر چند گاهی نیز مهدی به معنای فاعلی (هدایت کننده) نیز به کار می‌رود.

از امام صادق علیه السلام پرسیدند: «چرا او (امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف) مهدی نامیده شده است؟»

پاسخ فرمود: «به خاطر این که او بر تمامی امور پنهان هدایت می‌شود».

مهدیه

مکانی مقدس و معنوی در هر شهر و دیار که به نام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف تبرک یافته و به خاطرش، دعای ندبه و دعا‌های دیگر برگزار می‌شود. اولین مهدیه معروف در ایران، مهدیه تهران است که بزرگترین آن‌ها به شمار می‌آید. این مرکز دینی و فرهنگی فعالیت خود را به همت مرحوم شیخ احمد کافی پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، آغاز کرد.

ناحیه

در لغت یعنی: جانب، گوشه و کرانه زمین. جمع آن: نواحی. در غیبت صغری از حضرت مهدی علیه السلام به ناحیه تعبیر شده است؛ گاه نیز به خود ایشان و نایبان خاصشان ناحیه گفتند. گویی این لقب نیز همچون بعضی از القاب ایشان، به شکل کنایه بوده تا دشمنان از نام و جای آن حضرت اطلاع پیدا نکنند.

ناحیه را بیشتر در کلام کسانی می بینیم که برای امام زمان علیه السلام توقیع نوشته اند و جواب گرفته اند. علامه اربلی - از علمای شیعیان - می گوید: «شیعیان از آن حضرت در دوران غیبت صغری به ناحیه مقدسه تعبیر - کرده اند و این رمزی بود که شیعیان آن حضرت را با آن می شناختند».

نجباء

از امام علی علیه السلام و امام باقر علیه السلام روایت شده که: «نجباء از مصر بیرون می آیند ... که زاهدان شب و شیران روز هستند. دل هایشان چون پولاد سخت است. در میان رکن و مقام با او (امام زمان علیه السلام) بیعت می کنند».

ندای آسمانی

ندا در لغت یعنی: بلند شدن صدا و ظهور آن. در این جا منظور صدای بلندی است که در آستانه ظهور امام زمان علیه السلام از آسمان شنیده می شود. مردم در هر کجای کره زمین که باشند آن را می شنوند. آنان به هراس و شگفتی می افتند. این ندا را

هر ملتی به زبان خود می شنود.
این صدا به طور غیر طبیعی به مردمان می رسد، به شکلی که
معجزه آسا است.

باید اهمیت خبر ظهور به آنان اعلام شود. خبر دعوت به حق و
حمایت و بیعت با امام مهدی عجّه الشرف.

شیعیان و سنیان روایت های زیادی را در این باره نقل کرده اند.
امام باقر علیه السلام فرمود: «ندا کننده ای از آسمان نام قائم را ندا می کند.
پس هر که در شرق و غرب است آن را می شنود و از این صدا خوابیده ها
بیدار، ایستادگان نشسته و نشستگان بر دو پای خود می ایستند. رحمت
خدا بر کسی که از این صدا عبرت گیرد و آن را اجابت کند. زیرا صدای
نخست، صدای جبرئیل روح الامین است.»

نرجس

همسر پاک امام حسن عسکری علیه السلام و مادر مهربان امام زمان عجّه السلام.
تمام نام های آن بانو از اسامی گل ها و شکوفه ها است. کسی که مالک
نرجس بود به خاطر محبت زیادی که به او داشت او را با بهترین و
زیباترین اسم ها صدا می زد. همچنین چون دشمنان، در پی آن بودند
که امام زمان عجّه السلام را نابود کنند، خانواده حضرت، نرجس را هر بار با
نامی جداگانه صدا می زدند. تا آنان فکر کنند که با افراد مختلفی رو
به رو هستند و نتوانند ایشان را دستگیر کنند.

او «ملیکه» دختر یشوعا فرزند قیصر روم بود. مادرش از فرزندان
حواریون (شمعون وصی حضرت مسیح) به حساب می آمد. داستان
خواب دیدن و آمدن نرجس به سرزمین عراق و ازدواجش با امام

عسکری علیه السلام خواندنی است.

او به عنوان کنیز (که در جنگ با رومیان اسیر شده بود) به بغداد آورده شد، سپس فرستاده امام هادی علیه السلام به بغداد رفت و او را از مالک اسیران خریداری کرد و به سامرا برد. حضرت نرگس ۳ با امام عسکری علیه السلام ازدواج کرد و حاصل این ازدواج آسمانی، تولد امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف بود.

در کتابهای معتبر تاریخی هیچ گونه اشاره ای به زندگی حضرت نرگس علیه السلام بعد از ولادت امام زمان علیه السلام نشده است؛ فقط آمده است ایشان در زمانی که امام عسکری علیه السلام زنده بود، از دنیا رفت و در کنار قبر امام هادی علیه السلام به خاک سپرده شد.

نماز امام زمان علیه السلام

برای هر کدام از امامان معصوم علیهم السلام نمازی جداگانه ذکر شده است. این نمازها آداب و روش های خاصی دارد که در کتاب های معتبر دعا آورده شده است.

نماز امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف یکی از این نمازها است. در روایتی که به حضرت زهرا علیه السلام نسبت داده شده است خصوصیت این نماز چنین بیان شده است:

هر کس که حاجتی در نزد خدا دارد، شب جمعه غسل کند. بعد از نیمه شب، به نمازگاه خود رفته و آماده خواندن دو رکعت نماز باشد. در رکعت اول وقتی به «ایاک نعبد و ایاک نستعین» رسید صد مرتبه آن را تکرار کند. در ادامه سوره توحید را یک مرتبه بخواند، سپس ذکر رکوع و دو سجده را - هر کدام - هفت بار تکرار کند.

در رکعت دوم نیز نماز را به این ترتیب بخواند، خداوند ان شاء الله حاجتش را برآورده کند.

در بعضی از روایت‌ها آمده که پس از این نماز، مستحب است که نمازگزار تسبیحات حضرت زهرا علیها السلام را خوانده، سپس به سجده برود و صد مرتبه صلوات بفرستد.

همچنین نقل است که: در پایان، دعای اللهم عظم البلاء و برح الخفاء ... خوانده شود.

این نماز اکنون نماز خاص مسجد جمکران، برای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

نواب اربعه

نایبان چهارگانه امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، که هر کدام در زمان غیبت صغری، نیابت امام را به عهده داشتند. هرچند امام در غیبت بود اما آنان به راحتی با او دیدار می‌کردند و نامه‌ها و توقیعاتش را به مردم می‌رساندند.

اولین نائب امام ابو عمر عثمان بن سعید عمری اسدی عسکری است، که از یاران امام هادی علیه السلام و امام عسکری علیه السلام بود. و پس از او نام سه نفر دیگر به شرح ذیل است:

ابو جعفر محمد بن عثمان بن سعید (محمد بن عثمان)

ابو القاسم حسین بن روح نوبختی (حسین بن روح)

ابو الحسن علی بن محمد سمري (علی بن محمد سمري)

نایبان خاص امام در زمان نیابت خود، نام و مکان امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را پنهان داشتند. آنان از فرقه‌گرایی و تفرقه در بین شیعیان جلوگیری

کردند، با مدعیان دروغین نیابت مبارزه کردند و به سؤالهای فقهی و مشکلات علمی و عقیدتی شیعیان پاسخ گفتند. آنان اموال متعلق به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را از مردم تحویل می گرفتند، یا اموالی را از طرف امام به مردم می بخشیدند و بر کار و کیلان امام در شهرها، نظارت داشتند.

نیابت خاص

نایب شدن چهار نفر برگزیده از نایبان امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را می گویند.

نیابت عام

بعد از مرگ چهارمین نایب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و پس از غیبت کبری حضرت، رهبری و سرپرستی شیعیان به عهده مردان برگزیده‌ای از علمای دین افتاد.

از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف برای انتخاب این برگزیدگان شرایطی نقل شده بود و این نایبان به صورت عام، نایب امام بودند.

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در توقیعی فرمود: «... در پیشامدهایی که برای شما رخ می دهد باید به راویان اخبار ما (علماء) رجوع کنید. اینان حجت من بر شما هستند و من حجت خدایم...».

امام عسکری علیه السلام فرمود: «هر یک از فقیهان که بر نفس خود مسلط باشد، دین خود را حفظ کند و با هوای نفس خود مخالفت ورزد و دستور خدا را اطاعت کند، بر همگان واجب است که از او تقلید کنند». فقیهان و مراجع تقلید هنوز هم این نیابت عام را بر عهده دارند و شیعیان در تمامی اعمال دین خود، آنان را پیشوا و راهنما می دانند.

نیمه شعبان

امام صادق علیه السلام فرمود: «این شب برترین شب‌ها بعد از شب قدر است. خداوند در این شب فضلش را بر بندگان جاری می‌سازد و از منت خود، گناهان آنان را می‌بخشاید. پس تلاش کنید که در این شب به خدا نزدیک شوید».

وکیلان امام زمان علیه السلام

وکیلان امام مهدی علیه السلام، هر کدام در شهرهای دور و نزدیک زندگی می‌کردند و مسئولیت خاصی بر عهده‌شان بود. مثلاً وجوهات شرعی را از میان شیعیان جمع می‌کردند یا سرپرستی یتیمان را عهده‌دار بودند، یا به نماز و امور دینی آنان رسیدگی می‌کردند.

وکالت برای ائمه علیهم السلام از زمان امام کاظم علیه السلام شروع شد و تا زمان امام مهدی علیه السلام ادامه یافت. در زمان غیبت صغرای امام، وکیلان بسیاری از طرف ایشان در میان شیعیان بودند. آنان با نایبان چهارگانه ارتباط داشتند و سؤال‌ها و خواسته‌های خود را به وسیله آنان به امام می‌رساندند.

در تاریخ نام بسیاری از این وکیلان ذکر شده است. مثل: احمد بن اسحاق (وکیل امام در قم)، محمد بن شاذان (در نیشابور) ابراهیم بن مهزیار (در اهواز) و

وظایف منتظران

امام زمان علیه السلام به شیعیان خود فرمود: «هر یک از شما باید آن چه را که باعث دوستی ما می‌شود، پیشه خود سازد و از هر چه که موجب خشم ما می‌گردد دوری جوید».

برای آنان که در انتظار منادی رحمت و نور، پلک نبسته اند و در جاده‌های امید، دعای فرج می‌خوانند، آنان که منتظر یارند و چشم به روشنی قامتش دارند وظایف مختلف بیان شده است. در کتاب «مکیال المکارم» تا هشتاد وظیفه، ذکر شده است که بعضی از آن‌ها چنین است:

شناخت حجت خدا و امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف، دوری از بدی‌ها و آراستگی‌ها به خوبی‌ها، پیوند با مقام ولایت، آمادگی برای ظهور، ارتباط با مراجع و فقیهان، استمرار بر دعا و ...

وقت ظهور

تنها خداوند به وقت ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف آگاه است. امامان علیهم السلام شیعه همیشه مردم را از تعیین زمان ظهور آن حضرت بر حذر می‌داشتند و هر کسی را که وقت گذار بود دروغگو می‌خواندند. امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در توقیعی، به اسحاق بن یعقوب فرمود: «اما ظهور فرج در دست خدای عزوجل است و وقت گذاران دروغ می‌گویند». پوشیده ماندن وقت ظهور از حکمت‌ها و اسرار خداوند است. البته باید یکی از علت‌های این پنهان ماندن را در درهم شکستن مکر و حيله دشمنان دانست.

ولایت فقیه

نائب عام امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، کسی که زعامت و سرپرستی شیعیان را بر عهده دارد. او عالم به سیاست‌های دینی و برقرار کننده عدالت اجتماعی در میان آنان است. احکام و امور حکومتی در دست اوست و بر همگان ولایت دارد.

ولی فقیه یا رهبر امت اسلامی کسی است که در پیشگاه خدا مسئول است تا احکام را کاملاً اجرا کند. علاوه بر این که در قوانین الهی و فقهی، علم و اجتهاد دارد، در مسایل سیاسی و اجتماعی و مدیریت و شجاعت نیز آگاه است. در یک زمان امکان وجود مجتهدان و مراجع تقلید بسیار هست، اما ولی فقیه فقط باید یک نفر باشد تا در حفظ امت اسلامی و حکومت دینی، اختلافی ایجاد نشود.

یا الثارات الحسین

ثار یعنی: خونخواهی

یا الثارات الحسین یعنی: کجایند خونخواهان حسین علیه السلام. بیایید به طلب خون حسین و یارانش.

این شعار مختص یاران امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. آنان به خونخواهی امام حسین علیه السلام این شعار را بر زبان دارند.

امام صادق علیه السلام فرمود: «... تنها از خدا می ترسند و فریاد لا اله الا الله آنان بلند است و همواره در آرزوی شهادت و کشته شدن در راه خداوند. شعار آنان «یا الثارات الحسین علیه السلام» است...».

یمانی

در روایات آمده است خروج یمانی یکی از نشانه های حتمی ظهور امام زمان است. او اهل ایمان است و مردم را به حق و عدالت دعوت می کند.^۱

۱. برای استفاده بیشتر به کتاب فرهنگ نامه مهدویت اثر خدامراد سلیمیان مراجعه نمایید.